

FORVALTNINGSREVISJON AV
BOSETTING OG INTEGRERING

EIGERSUND KOMMUNE
MAI 2018

INNHold

Denne rapportens målgruppe er kontrollutvalget, andre folkevalgte, formelt ansvarlige og utførende fagfolk i kommuneadministrasjonen. Rapporten er et offentlig dokument og er tilgjengelig både for media og andre interesserte. Behovene varierer, men her er en leserveiledning for hvor dypt rapporten kan behandles:

1. Innholdsfortegnelsen, sammendraget og rådmannens kommentar
2. Hovedrapporten med innledning, fakta og vurderinger, samt vedlegg

Innhold	3
Sammendrag	4
Rådmannens kommentar	8
Rapporten	9
1 Innledning	10
1.1 Formål og problemstillinger	10
1.2 Revisjonskriterier og metode.....	11
2 Kommunens integrerings- og bosettingsarbeid	13
2.1 Overordnede planer.....	13
2.2 Organisering	13
2.3 Antallet flyktninger.....	15
2.4 Kostnader ved bosetting av flyktninger.....	23
2.5 Introduksjonsprogrammet i Eigersund kommune.....	27
2.6 Norskopplæring og resultater	36
2.7 Sysselsetting.....	38
2.8 Flyktingenes vurderinger av integrasjonsarbeidet.....	47
2.9 Tiltak for økt sysselsetting	53
2.10 Boforhold.....	55
Vedlegg	59

SAMMENDRAG

Hovedpunkter

- Prosentandelen flyktninger i arbeid eller utdanning 1 år etter avsluttet introduksjonsprogram ligger nær Rogalands- og landssnittet på rundt 60 prosent, men likevel godt under den nasjonale målsettingen på 70 prosent.
- Prosentandelen flyktninger som går videre til grunnskole etter introduksjonsprogram har doblet seg i løpet av siste fire år i Eigersund. Økningen må ses på bakgrunn av en høyere andel analfabeter blant de ankomne.
- Blant de flyktningene som ankom Eigersund i 2012 og 2013, og som vi har kartlagt, oppgir 92 prosent å være i jobb, utdanning eller annen aktivitet for kvalifisering til arbeid.
- Blant disse oppgir om lag halvparten å være i ordinært arbeid, men svært få har klart å skaffe seg en 100 prosent stilling.

Formålet med prosjektet

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å vurdere Eigersund kommunes arbeid med bosetting og integrering av flyktninger. I tillegg har vi gjennomført en «Analyse av flyktningers status i forhold til inkludering og integrering, i perioden fem år etter bosetting – med hensyn til arbeid, aktivitet og utdanning». Sistnevnte er utført på direkte oppdrag fra Eigersund kommune og er i hovedsak besvart i kapittel 2.7 til 2.9.

Antallet bosatte flyktninger

I henhold til statistikk fra Statistisk sentralbyrå har Eigersund kommune til sammen 483 personer med flyktningebakgrunn bosatt i kommunen (tall per 01.01.2017). Samme dato hadde kommunen totalt 14 899 innbyggere. I prosent utgjør flyktningene dermed 3,2 prosent av innbyggertallet.

Eigersund har i all hovedsak innfridd anmodninger og vedtak om bosetting, og hittil har kommunen sørget for at alle er bosatt innen seks måneder etter at avtale med IMDI er kommet i stand. Dette viser at Eigersund kommune jobber planmessig i arbeidet med bosetting av flyktninger, og i henhold til nasjonale målsettinger. Etter en topp i 2014 og -15, har antallet som skal bosettes gått ned.

Økte kostnader

Som følge av et økt antall flyktninger, har kommunens utgifter til bosetting økt de siste årene, selv etter at statlige tilskudd er trukket i fra. Samtidig ser vi at personer med flyktningebakgrunn utgjør en stadig større prosentandel av det totale antallet sosialhjelpsmottakere i kommunen. I 2016 hadde 37 prosent av alle sosialhjelpsmottakerne flyktningebakgrunn, mot 14 prosent i 2007.

Introduksjonsprogrammet og intern organisering av flyktningarbeidet

Eigersund oppfyller introduksjonslovens krav om å tilby nyankomne flyktninger et introduksjonsprogram senest tre måneder etter ankomst. Programmet blir tilpasset den enkeltes opplæringsbehov, og innholdet blir dokumentert i individuell plan. Blant deltakerne er fraværet lite og gjennomføringsgraden høy. Dessuten blir en høy andel utplassert på en arbeidsplass i løpet av programmet.

Men få deltakere får innvilget forlengelse av programmet, selv om de åpenbart ikke har klart å tilegne seg tilstrekkelige norskkunnskaper i løpet av de to årene de har rett til å delta i programmet. Hittil har kommunen dessverre ikke maktet å tilby et helårlig fulltidsprogram, noe som er i strid med introduksjonslovens krav. Imidlertid vil NAV Eigersund sette inn tiltak for å rette på dette fra høsten 2018.

Samarbeidet mellom Eigersund voksenopplæringscenter, Flyktningetjenesten og NAV ser ut til å fungere bra. Samtidig kan NAV med fordel bli tidligere involvert i introduksjonsprogrammet, for å få til en mer glidende overgang for deltakerne, fra program til utdanning eller arbeid. Og både læringscenteret, Flyktningetjenesten, NAV Eigersund og kommunen som helhet kan med fordel samarbeide tettere om utplasseringen i programmet, for å sikre relevant praksis til rett tid.

Norskopplæring og resultater

Blant dem som gikk opp til norskprøven vinteren 2017 har nærmere halvparten klart A2-nivå eller bedre i samtlige disipliner, noe som må sies å være bra. Imidlertid er antallet analfabeter i introduksjonsprogrammet økende, noe som vil gjøre ekstra utfordrende å nå et slikt resultat de nærmeste årene.

Vi ser at Eigersund kommune mangler rapporteringsrutiner for å kunne følge flyktingenes prestasjoner i norsk over tid. I tillegg blir kommunens målsetting på dette punktet for generell. I kommunens plan for inkludering- og integrering 2016-19 heter det at «flest mulig skal nå nivå A2 eller bedre i løpet av introduksjonsprogrammet». Dette er en målformulering som med fordel kan spesifiseres, da det i de fleste tilfeller ikke er realistisk at analfabeter skal nå nivå A2 i løpet av det toårige programmet.

Sysselsetting

Mens sysselsetningsnivået blant personer med flyktningebakgrunn har ligget noe over landsgjennomsnittet, har dette nå snudd. Nivået i Eigersund ser ut til å ha direkte sammenheng med den generelle konjunkturedgangen vi har vært vitne til som følge av fallet i oljeprisen høsten 2014. I tillegg bidrar et økende antall analfabeter til at stadig flere går videre på norskopplæring etter endt program, og at de dermed bruker lengre tid på å komme seg i arbeid.

Flyktingenes vurderinger av integreringsarbeidet i Eigersund

Med utgangspunkt i NAV sin oversikt over hvilke personer med flyktningebakgrunn som ankom Eigersund i 2012 og 2013, har vi gjennomført en kartlegging, med noen få

korte spørsmål. Dette dreier seg om 56 personer, hvorav 40 fremdeles er bosatt i Eigersund. I tillegg sa 20 av disse ja til et mer utfyllende intervju.

Hovedtrenden er at de fleste har gått over til jobb, utdanning eller annen aktivitet for kvalifisering til arbeid, etter endt program. Dette må sies å være positivt. Samtidig ser vi at gruppen totalt sett har en svak tilknytning til arbeidslivet. Under halvparten har fått seg jobb, og blant disse er det svært få som har fått 100 prosent stilling.

De intervjuede er tydelige på at det viktigste er å lære seg norsk og få seg jobb, men at introduksjonsprogrammet er for kort til å kunne tilegne seg tilstrekkelige norskkunnskaper. Etter vår vurdering taler dette for at kommunen i større grad bør vurdere forlengelser av programmet, noe som i praksis ikke gis per i dag.

De fleste vi har intervjuet opplever Eigersund som et bra sted å bo, og de forteller at de deltar i ulike sosiale aktiviteter på fritida.

Tiltak for økt sysselsetting

I Eigersunds plan for inkludering og integrering skisseres flere tiltak for økt yrkesdeltakelse blant flyktninger, herunder etablering av et kommunalt arbeidstreningstilbud for flyktninger. Så langt har kommunen imidlertid ikke opprettet et slikt tilbud.

Videre kan vi lese at kommunen skal stille seg mer åpen for å ta i mot flyktninger, både til i språktrening, arbeidstrening/ sommerpraksis, aktivitetstilbud og ordinært arbeid. Hittil har kommunen gjort lite for å oppfylle sin egen målsetting på dette punktet, og få kommunale virksomheter tar imot flyktninger i språk- eller arbeidspraksis.

Fra 01.01.2017 er det i henhold til lov om sosiale tjenester i NAV aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år, og per i dag benyttes statlige NAV-tiltak til de som kan nyttiggjøre seg dette. Imidlertid er det flere mottakere av økonomisk sosialhjelp som blant annet på grunn av språklige begrensninger ikke kan nyttiggjøre seg disse tiltakene. Denne gruppen har ikke et kommunalt tilbud som ivaretar aktivitetsplikten, og for disse blir det per i dag gjort unntak for aktivitetsplikten.

For flyktninger som gjennom langvarig veiledning, oppfølging og avklaring ikke vurderes å ha muligheter til å etablere et lønnet arbeidsforhold i ordinært arbeidsliv, vil et slikt tilbud være helt avgjørende for å kunne holde vedlike norskkunnskapene de har tilegnet seg i introduksjonsprogrammet, etter vår vurdering.

Boforhold

Av det totale antallet personer med flyktningebakgrunn i Eigersund, 483 (per 01.01.2017), er det 43 som har fått tildelt startlån fra Husbanken. Det lave antallet kan trolig direkte relateres til den forholdsvise svake tilknytningen til arbeidsmarkedet som denne gruppen ser ut til å ha.

Flyktningetjenestens fire ansatte bistår med å skaffe til veie bolig for flyktninger som skal bosettes. Husleieavtalene blir inngått mellom huseier og flyktning, mens NAV stiller med depositumserklæring (erklæringen tilsvarer 2-3 måneders husleie). Utelukkende bruk av private huseiere forutsetter at flyktningene er i stand til å følge vanlige husordensregler, og hittil har Flyktningetjenesten fått få klager. Blant flyktningene vi har intervjuet er det få som klager over boligens størrelse eller lokalisering, og det er heller ingen som opplever at de bor i noen for «ghetto». Dette peker i retning av at de fleste er tilfredse med boforholdene, noe som må sies å være positivt.

REVISJONENS ANBEFALINGER

- **Vi anbefaler** kommunen å vurdere hvordan man kan gjennomføre brukerundersøkelser blant bosatte flyktninger.
- **Vi anbefaler** Eigersund kommune som arbeidsgiver å vurdere hvordan man i større grad kan legge til rette for arbeidstrening for personer med flyktningebakgrunn.
- **Vi anbefaler** kommunen å avklare hvem som skal ha det overordnede ansvaret for introduksjonsprogrammet.
- **Vi anbefaler** kommunen å sikre et fulltids- og helårlig introduksjonsprogram, i henhold til gjeldende krav i introduksjonsloven.
- **Vi anbefaler** kommunen å vurdere om forlengelse av introduksjonsprogrammet i større grad bør benyttes.
- **Vi anbefaler** kommune å få på plass rapporteringsrutiner som gjør det mulig å følge utviklingen i flyktningenes prestasjoner i norsk, og samtidig vurdere om kommunens målsetting for norskopplæring bør spesifiseres.
- **Vi anbefaler** kommunen å vurdere hvordan man kan få til «hurtigspor» og sømløse overganger for deltakere i introduksjonsprogrammet som ønsker å ta fagbrev.
- **Vi anbefaler** kommunen å opprette et aktivitetstilbud som ivaretar aktivitetsplikten knyttet til sosialhjelp, og som i tillegg retter seg mot personer som gjennom langvarig veiledning, oppfølging og avklaring ikke vurderes å ha muligheter til å etablere et lønnet arbeidsforhold i ordinært arbeidsliv.

RÅDMANNENS KOMMENTAR

Kommentar fra rådmannen – mottatt (25.05.2018):

Hovedtrekkene i rapporten synes greit belyst. Det fremkommer ingen overraskelser. Rapporten belyser godt at for å lykkes med bosetting og integrering, er det viktig at kommunen som helhet, tar del i dette arbeidet. Tenker da spesielt på arbeidet med å sikre at flyktingene får språkpraksis og arbeidspraksis. Eigersund kommune må øke fokuset på at arbeidet med flyktinger ikke bare er noe som voksenopplæringen, flyktingetjenesten og NAV arbeider med.

Vi kunne ønsket en tydeliggjøring i forhold til konsekvenser av mangelfull integrering. Utfordringen i forhold til konsekvensene av mangelfull integrering og dermed stigende antall sosialhjelpsmottakere med flyktingebakgrunn blir litt skjult og kommer ikke tydelig nok frem i rapporten. Det sies noe innledningsvis under kostnader samt under sysselsetting. I tillegg fremkommer utfordringen også under punkt 2.7.4 – Dette kunne vært tydeliggjort mer i innledningen, slik at fremtidige utfordringer tydelig framkommer, dersom vi ikke foretar de nødvendige endringene og grep.

Vi kunne ønsket oss et mer robust datagrunnlag med tanke på den administrative bestillingen. Det har vært dialog med 4 % av flyktingene. Vi kjenner ikke til kjønn, alder, opprinnelig nasjonalitet, familiesituasjon for disse.

Rådmannen mener at den delen av rapporten som omhandler integreringssituasjonen etter år 5, gir et for lite empirisk og konkret grunnlag til å gi oss nok informasjon til å trekke konklusjoner for fremtidig tjenesteproduksjon og oppfølging.

Vi ønsket med denne rapporten å få utredet nettopp dette. Det er viktig for oss å få fram denne oversikten. Ut fra dette kommer rådmannen til å arbeide med å sette av midler til ytterligere utredning.

RAPPORTEN

1 INNLEDNING

1.1 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Kontrollutvalget i Eigersund vedtok i møte 30.10.2017 forvaltningsrevisjonsprosjektet «Bosetting og integrering av flyktninger». Formålet med prosjektet er å vurdere hvordan Eigersund kommune arbeider med bosetting og integrering av flyktninger. Lykkes kommunen i arbeidet med å gjøre dem økonomisk selvstendige? For å belyse dette har revisjonen sett nærmere på følgende problemstillinger:

- Hvilke overordnede planer har kommunen for integrering av flyktninger, og hvordan legger disse føringer på det arbeidet som gjøres i kommunen?
- Hvordan arbeider kommunen med integrering av flyktninger?
  - Hvordan sikrer kommunen at man i integreringsarbeidet fanger opp alle flyktningene?
- Hvordan arbeider kommunen med bosetting av flyktninger?
  - Hvor mange bosettes?
  - Hvilke kostnader er forbundet med bosetting av flyktninger?
  - Hvordan sikrer kommunen at flyktningene har best mulig boevne?
  - Hvilke hovedutfordringer står kommunen overfor i sitt bosettingsarbeid?
- Hvilket utdanningstilbud gis flyktningene, og i hvilken grad kommer flyktningene seg ut i jobb etter endt opplæring?
- Hvordan er samspeilet mellom de involverte instansene i dette arbeidet – Flyktningetjenesten, Voksenopplæringscenteret, aktuelle kommunale virksomheter og NAV?

I tillegg har vi gjennomført prosjektet «Analyse av flyktningsstatus i forhold til inkludering og integrering i perioden fem år etter bosetting – med hensyn til arbeid, aktivitet og utdanning». Bakgrunnen for analyseprosjektet var at Eigersund kommune fikk innvilget kr 150 000 i prosjektmidler fra Fylkesmannen i Rogaland. I prosjektplanen for analysen finner vi følgende hovedmål og delmål:

Hovedmål:

- Få kjennskap til status hos flyktninger i perioden 5 år etter ankomst. Hva gjør flyktningene da av aktivitet?

Delmål:

- Få informasjon om fakta/statistikk på hva flyktninger gjør 5 år etter ankomst
- Hva er suksesskriteriene for at flyktningene «lykkes» i integreringen?
- Kartlegging av utfordringer og årsaker til at eventuell inkludering og integrering ikke lykkes.
- Styrke innvandreernes muligheter for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet.

Analysen er utført på oppdrag for Eigersund kommune og er i hovedsak besvart i kapitler 2.7 til 2.9 i denne rapporten.

1.2 REVISJONSKRITERIER OG METODE

1.2.1 HVA VÅRE FUNN ER VURDERT OPP MOT

Våre funn er vurdert opp mot autoritative kilder innenfor det reviderte området. I dette prosjektet er dette lovbestemmelser og kommunens politiske og administrative vedtak, mål og føringer på de aktuelle områdene:

- Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- Kommuneplanen (2015-27), Eigersund kommune
- Økonomiplan (2018-21), Eigersund kommune
- Inkluderings- og integreringsplan (2016-19), Eigersund kommune
- Boligsosial handlingsplan for Eigersund kommune (2009-12)¹

Metodisk er det benyttet intervju, dokumentgransking samt sammenligninger (mot seg selv over tid og mot andre kommuner). En nærmere omtale av revisjonskriterier, metode og kildehenvisninger er lagt i rapportens [vedlegg](#).

1.2.2 DEFINISJONER

Arbeidsinnvandrere er gitt oppholdstillatelse på bakgrunn av lønnet arbeid. De er således i utgangspunktet selvhjulpne.

Asylsøker er en person som på egenhånd og uanmeldt kommer til Norge og ber om oppholdstillatelse her, på bakgrunn av et behov for beskyttelse mot forfølgelse eller krigshandlinger i hjemlandet. Asylsøkere som får søknaden innvilget, kalles flyktninger.

Flyktninger er personer som er innvilget varig oppholdstillatelse på bakgrunn av situasjonen i hjemlandet, enten det dreier seg om forfølgelse eller krigshandlinger.

Overføringsflyktninger (kvoteflyktninger) er personer som er registrert som flyktning hos FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR), men som ikke kan tilbys en varig løsning i det landet de befinner seg, og som derfor presenteres for overføring til et tredje land.

---

¹ Selv om denne planen er gått ut på dato, er den fremdeles gjeldende.

Familiegjenforente. For å få oppholdstillatelse på grunnlag av familiegjenforening, stilles det krav om at den personen man søker familiegjenforening med, må ha bosettings-tillatelse i Norge og en bruttoinntekt tilsvarende kr 305 200 pr år (per 09.05.2017²). Vedkommende som allerede bor her må med andre ord være i stand til å forsørge familie-medlemmet som ønsker å flytte til Norge. Med innføring av ny utlendingslov i 01.01.2010, fikk personer som innvilges asyl, unntak fra underholdskravet, under visse forutsetninger³.

Enslige mindreårige asylsøkere er barn og ungdom som;

- På egenhånd og uanmeldt kommer til Norge og søker beskyttelse/asyl (de søker om oppholdstillatelse) i Norge på bakgrunn av et behov for beskyttelse mot forfølgelse eller krigshandlinger i hjemlandet.
- Eller de kommer som overføringsflyktninger etter avtale med FNs høykommis-sær for flyktninger (UNHCR).

Enslige mindreårige flyktninger er barn/ungdom under 18 år som har kommet til Norge uten omsorgspersoner, som har søkt beskyttelse (asyl) og fått innvilget søknaden.

Såfremt annet ikke er sagt, vil bruken av begrepet «innvandrere» i denne rapporten dekke alle disse gruppene.

1.2.3 AVGRENSNING

Når det gjelder flyktninger er rapporten avgrenset til å omfatte personer over 18 år som faller inn under målgruppen for introduksjonsprogrammet. For mer informasjon om målgruppen, se rapportens vedlegg.

---

² Underholdskravets størrelse er satt til lønnstrinn 24 i Statens lønnstabell.

³ Såfremt familiemedlemmene søker om familiegjenforening innen ett år etter at referansepersonen har fått oppholdstil-latelse i Norge.

2 KOMMUNENS INTEGRERINGS- OG BOSETTINGSARBEID

2.1 OVERORDNEDE PLANER

Eigersund kommune har utarbeidet en overordnet plan for integrering av flyktninger og innvandrere, nærmere bestemt «Inkluderings- og integreringsplan 2016-19». Behovet for plan- og styringsverktøy anses dermed dekket, supplert av kommuneplan, økonomiplan og boligsosial handlingsplan.

2.2 ORGANISERING

Et avgjørende moment for å lykkes med integreringsarbeidet, er å få til et godt samarbeid mellom involverte instanser i kommunen. I arbeidet med å integrere nyankomne flyktninger er særlig disse instansene involvert:

- Flyktningetjenesten
- Eigersund voksenopplæringscenter
- NAV
- Barneverntjenesten (enslige mindreårige mellom 16 og 18 år)⁴.
- Helsestasjon

Kommunens skoler og barnehager er også involvert i integreringsarbeidet. Til dette arbeidet har Eigersund kommune ansatt en miljøterapeut med særskilt ansvar for flerspråklige barn, herunder flyktningebarn⁵. Kommunen har også inngått et samarbeid med en flere frivillige organisasjoner, deriblant Frelsesarmeen og Eigersund idrettsklubb (Eik)⁶.

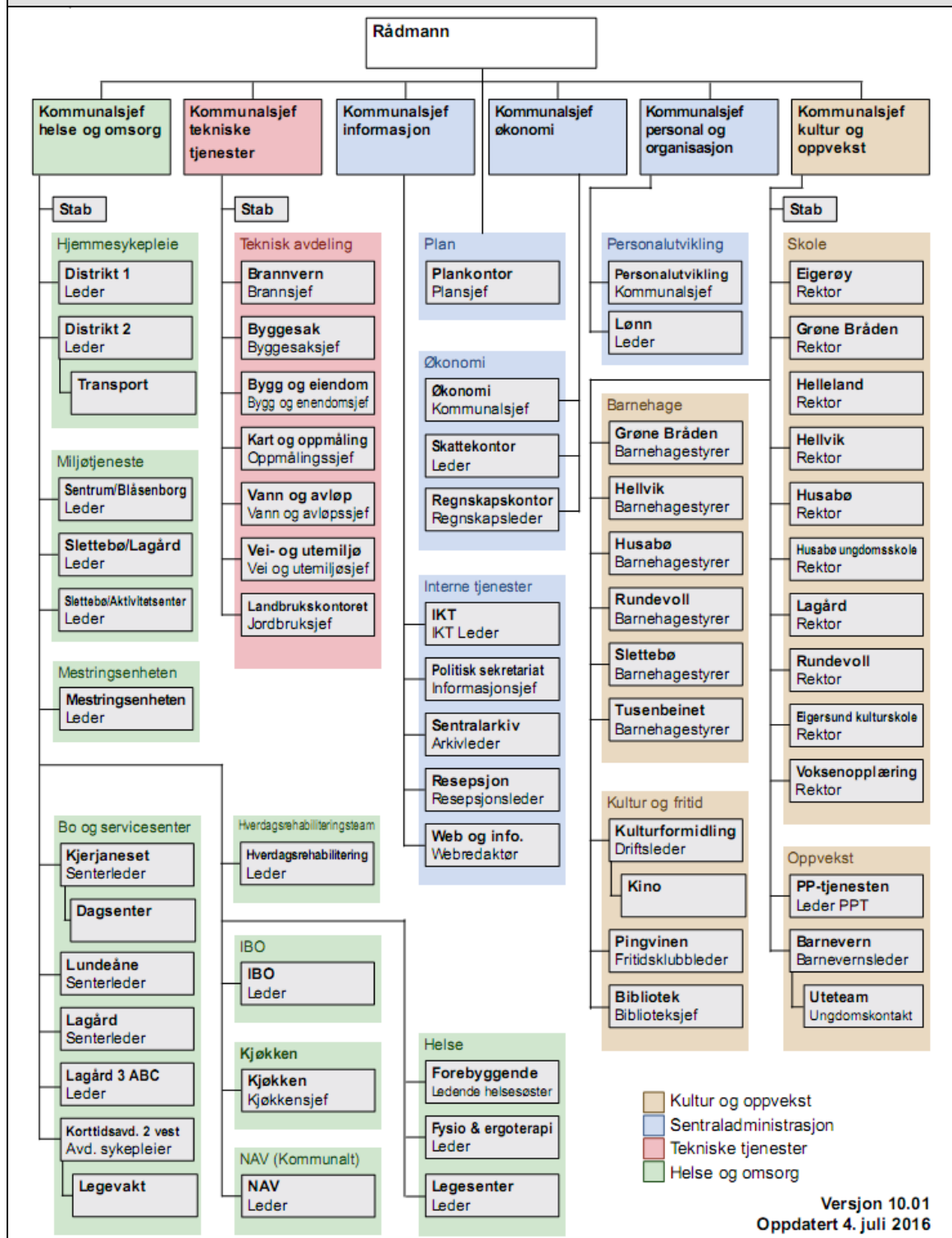
---

⁴ Mer informasjon i rapportens vedlegg.

⁵ Mer informasjon om dette tiltaket i rapportens vedlegg.

⁶ Mer informasjon i rapportens vedlegg.

Figur 1 - Enhetenes organisering i Eigersund kommune (Kilde: Eigersund kommune).

Versjon 10.01
Oppdatert 4. juli 2016

Kommentar: I arbeidet med å integrere nyankomne flyktninger er særlig Flyktningetjenesten og Eigersund voksenopplæringscenter involvert. Mens Eigersund Voksenopplæringscenter ligger under Avdeling for kultur- og oppvekst, er Flyktningetjenesten organisert under NAV (kommunedelen) og er dermed en del av Avdeling for helse- og omsorg.

2.3 ANTALLET FLYKTNINGER

2.3.1 NØKKELTALL PÅ LANDSBASIS

Ulike grupper av innvandrere etterspør ulike kommunale tjenester. Før vi går nærmere inn på innvandrerggruppen flyktninger, har vi tatt med noen tall for innvandrerggruppen som helhet i Norge.

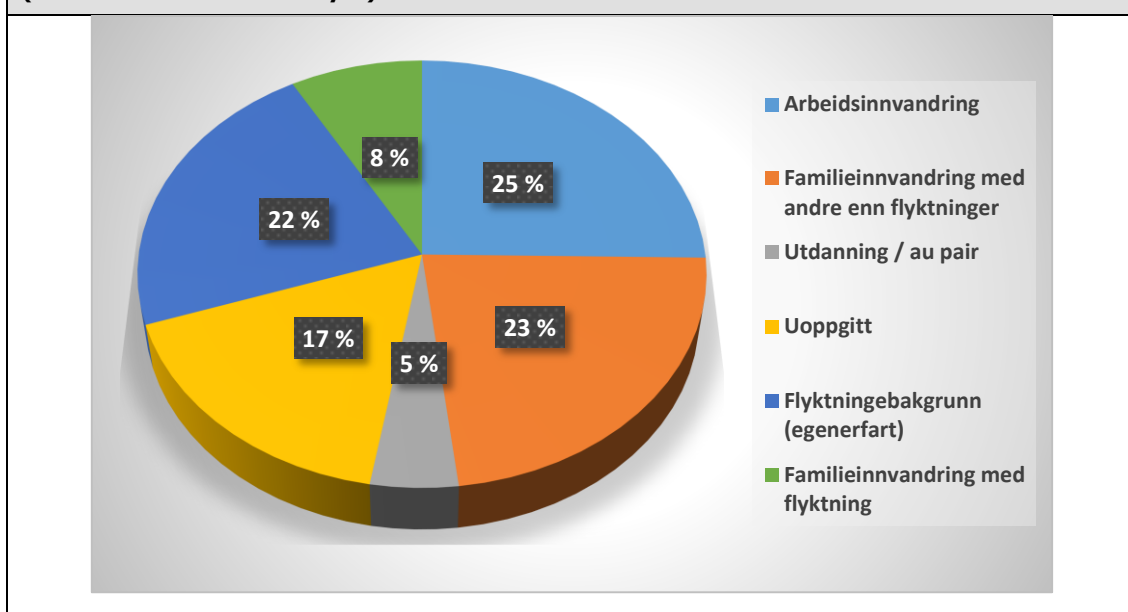
Per 01.01.2017 er det omlag 884 000 personer bosatt i Norge som enten har innvandret selv (725 000) eller som er født i Norge med innvandrerforeldre (159 000). Til sammen utgjør disse gruppene 16,8 prosent av befolkningen (Kilde: Statistisk sentralbyrå). Tabellen nedenfor viser fordeling ut fra innvandringsgrunn blant dem som har innvandret selv;

Tabell 1 – Innvandrere etter innvandringsgrunn. Tall på landsbasis (Kilde: Statistisk sentralbyrå).

	Antall per 01.01.2017
Arbeidsinnvandring	183 103
Familieinnvandring med andre enn flyktninger	165 985
Utdanning / au pair	33 227
Uoppgitt	123 980
Flyktningebakgrunn (egenerfart)	159 652
Familieinnvandring med flyktning	59 650
	725 597

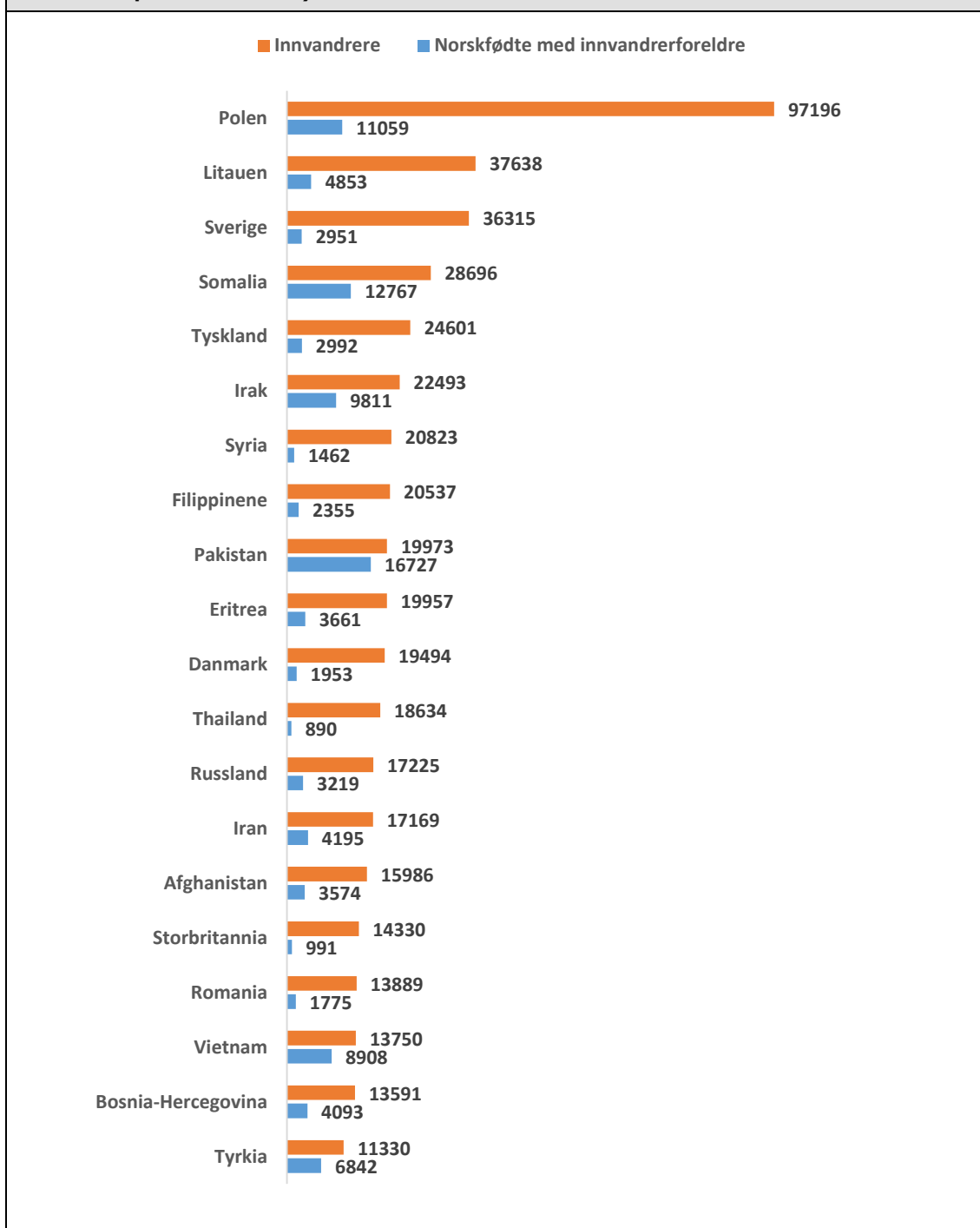
Nedenfor har vi brukt tallene i tabellen til å lage en figur som viser prosentvis fordeling:

Figur 2 – Innvandrere etter innvandringsgrunn. Prosentvis fordeling. (Kilde: Statistisk sentralbyrå).

Kommentar: Vi ser at arbeidsinnvandrerne utgjør den største gruppa. Derneft følger familieinnvandring.

Figur 3 – Hvor kommer innvandrerne fra? (Kilde: Statistisk sentralbyrå. Hovedtall på landsbasis per 01.01.2017⁷).

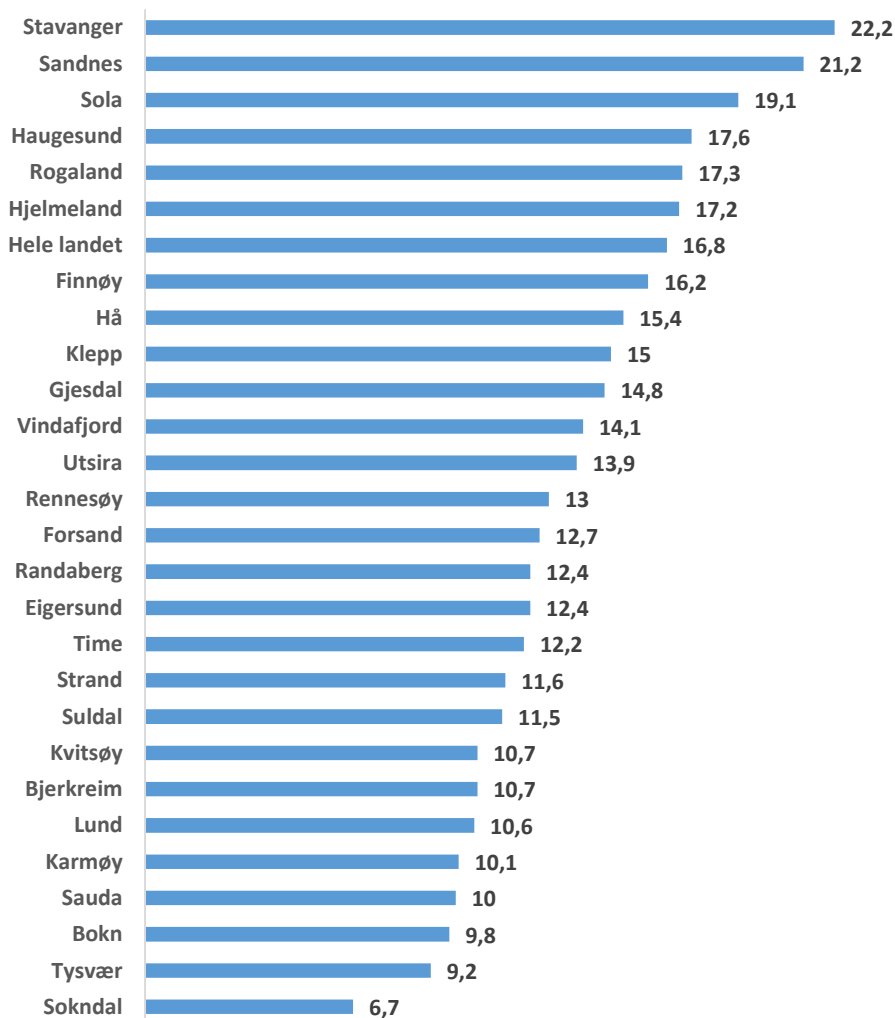
Kommentar: Vi ser at svært mange kommer fra europeiske land som Polen, Litauen og Sverige.

⁷ Statistisk sentralbyrå opererer med følgende definisjoner: Innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Norskfødte med innvandrerforeldre er personer som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre.

Andelen med innvandrerbakgrunn i den enkelte kommune i Rogaland fordeler seg slik:

Figur 4 – Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i den enkelte kommune i Rogaland per 01.01.2017, i prosent av befolkningen totalt. (Kilde: Statistisk sentralbyrå).

Kommentar: Stavanger kommune har høyest andel med 22,2 prosent, tett fulgt av Sandnes med 21,2 prosent. I 2017 ligger Rogaland over landsgjennomsnittet (Rogaland ligger på 17,3 prosent, mot landsnittet på 16,8 prosent).

Tabell 2 – Prosentandel av kommunens innbyggere som har innvandrerbakgrunn (Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall per 01.01.2018).

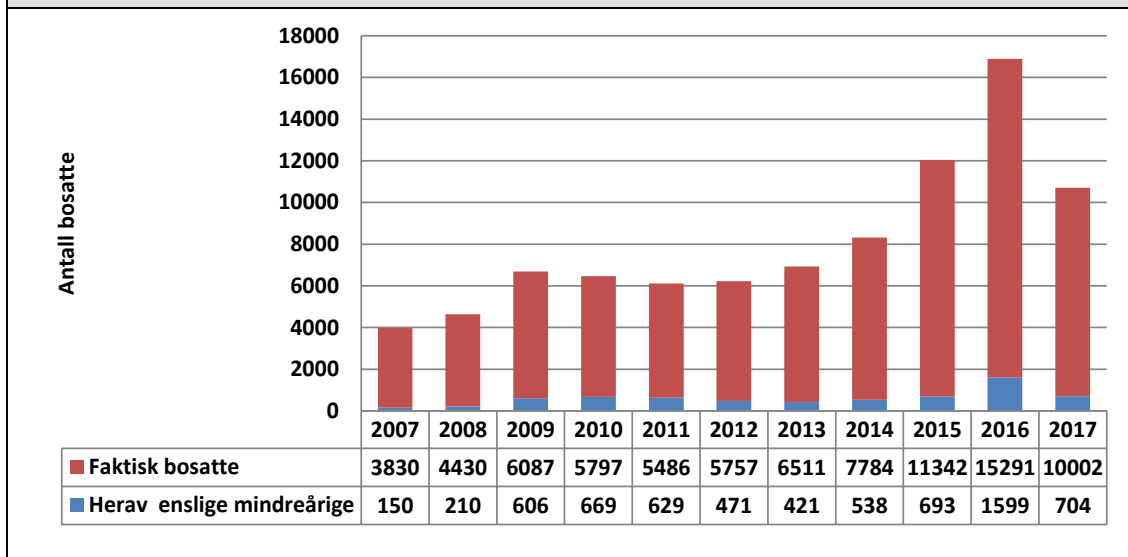
Kommune	Folkemengde i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre			Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i prosent av folketallet		
		Alle	EU/EØS, USA, Andorra, Canada, Australia og New Zealand	Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS	Alle	EU/EØS, USA, Andorra, Canada, Australia og New Zealand	Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS
Hele landet	5 295 619	916 625	382 879	533 746	17,3	7,2	10,1
Eigersund	14 898	1 913	915	998	12,8	6,1	6,7
Sandnes	76 328	16 588	7 606	8 982	21,7	10,0	11,8
Stavanger	133 140	29 879	12 685	17 194	22,4	9,5	12,9
Haugesund	37 167	6 558	3 143	3 415	17,6	8,5	9,2
Sokndal	3 331	231	118	113	6,9	3,5	3,4
Lund	3 237	332	131	201	10,3	4,0	6,2
Bjerkreim	2 826	316	218	98	11,2	7,7	3,5

Kommentar: Fra 01.01.2017 til 01.01.2018 ser vi at andelen av befolkningen i Eigersund med innvandrerbakgrunn har økt fra 12,4 til 12,8, jamfør forrige figur. I 2018 lå for øvrig landsnittet på 17,3 prosent.

2.3.2 FLYKTNINGER – NØKKELTALL PÅ LANDSBASIS

Ved inngangen til 2017 var antallet flyktninger i Norge 218 702. Av disse hadde 159 652 selv fått status som flyktning, og 59 050 var kommet gjennom familiejenforening eller familieetablering med en flyktning⁸. Flest kommer fra land som Somalia, Irak og Eritrea. Flyktningene utgjør 30 prosent av innvandrerne i Norge, og 4 prosent av Norges befolkning (Kilde: Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet, IMDI).

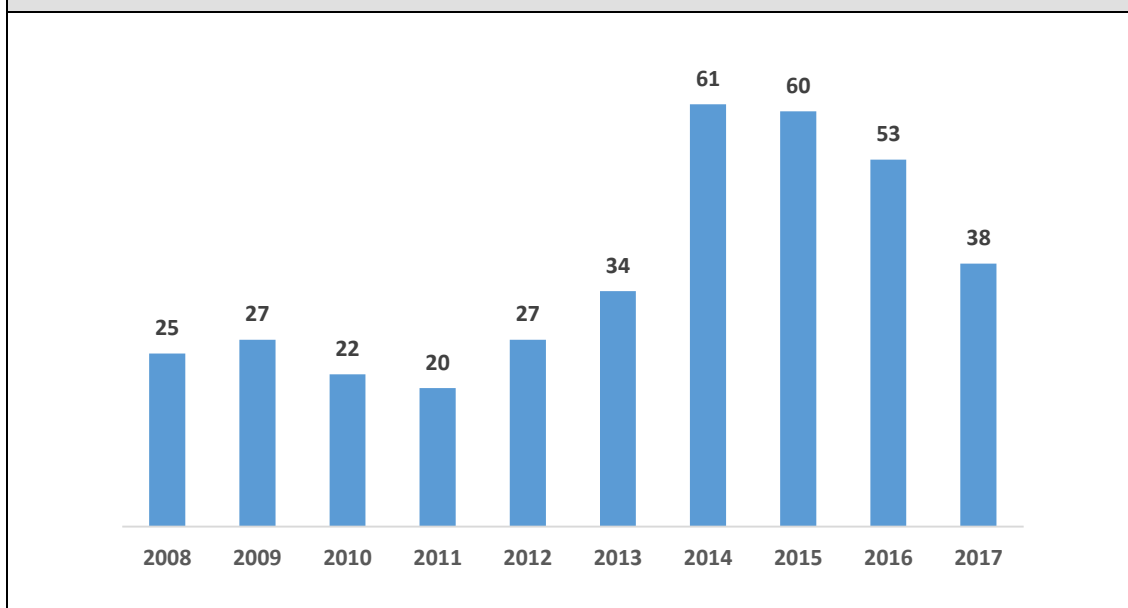
⁸ Skillet mellom familiejenforening og -etablering er avhengig av om familien besto da referansepersonen ankom Norge. Det er tale om jenforening når flyktningen hadde familie ektefelle (og/eller barn) da han ankom Norge.

Figur 5 – Antall bosatte flyktninger per år på landsbasis (Kilde: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDI).

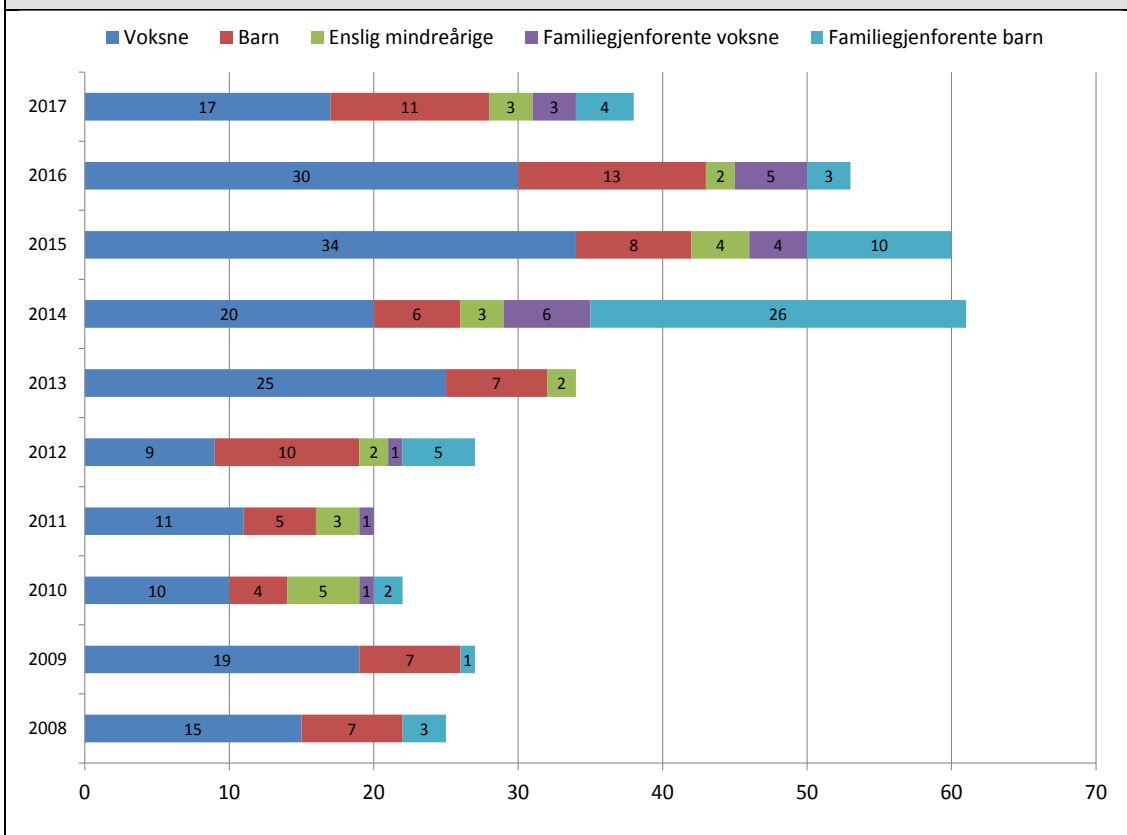
Kommentar: Siden høsten 2007 har det funnet sted en kraftig økning i antall personer som har søkt asyl og fått innvilget opphold i Norge. Økningen toppet seg i 2016 med over 15 000 faktisk bosatte. I følge IMDI vil det bli bosatt 4 400 flyktninger i 2018. Den store nedgangen skyldes at det kommer færre asylsøkere til Norge (i rekordåret 2015 søkte 31 145 personer om asyl i Norge. Mer enn 70 prosent av disse kom i løpet av september – november dette året).

2.3.3 ANTALL FLYKTNINGER I EIGERSUND

Figuren nedenfor viser antall bosatte flyktninger i Eigersund per 31.12. det enkelte år;

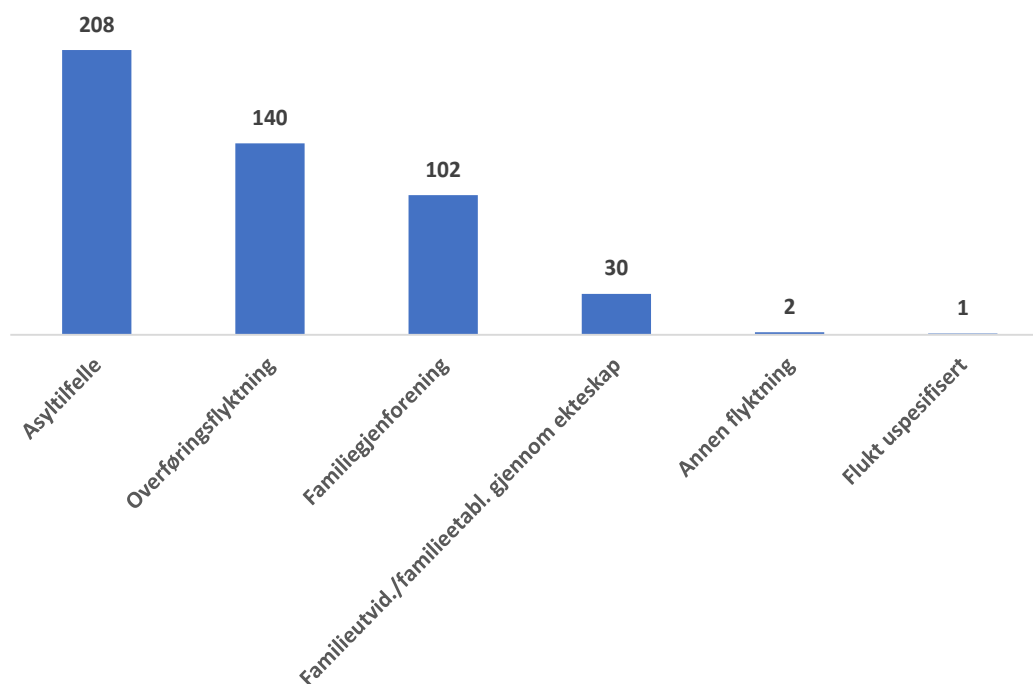
Figur 6 – Antall bosatte flyktninger i Eigersund, historisk utvikling (Kilde: Eigersund kommune).

Kommentar: Vi ser at antallet nådde en topp i 2014 med totalt 61 bosatte. Disse tallene inkluderer voksne, barn, enslige mindreårige, familiegjennforente voksne og familiegjennforente barn. For mer detaljert oversikt, se neste figur;

Figur 7 – Antall bosatte flyktninger i Eigersund, historisk utvikling (Kilde: Eigersund kommune).

Kommentar: Antallet familiegjenforente (voksne eller barn) var spesielt høyt i 2014.

**Figur 8 – Antall bosatte flyktninger i Eigersund per 01.01.2017
(Familiegjenforening og familieutvidelse medregnet. Kilde: Statistisk sentralbyrå)**

- **Asyltilfelle** omfatter personer som har fått innvilget asylsøknaden eller fått opphold på humanitært grunnlag.
- **Overføringsflyktning** er flyktninger som kommer til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FNs Høykommissær for flyktninger. Stortinget fastsetter årlig en kvote for hvor mange overføringsflyktninger som kan tas imot i Norge.
- **Annen flyktning** er krigsflyktninger med familier hovedsakelig fra Bosnia-Hercegovina som har fått opphold etter vedtaket «kollektiv beskyttelse».
- **Familiegjenforening:** Partene var i familie før ankomst Norge.
- **Familieetablering:** Partene var ikke gift før ankomst Norge.

Kommentar: I henhold til statistikk fra Statistisk sentralbyrå har Eigersund kommune til sammen 483 personer med flyktningebakgrunn bosatt i kommunen (tall per 01.01.2017). Samme dato hadde kommunen totalt 14 899 innbyggere. I prosent utgjør flyktningene dermed 3,2 prosent av innbyggertallet.

2.3.4 ER EIGERSUNDS VEDTAK I TRÅD MED IMDIS ANMODNINGER?

Overføringsflyktninger⁹ og tidligere asylsøkere som har fått innvilget varig oppholdstillatelse, bosettes gjennom et samarbeid mellom staten v/ IMDI og kommunene. For kommunene er bosetting av flyktninger i utgangspunktet en frivillig oppgave, men fra statlig

⁹ Overføringsflyktninger er flyktninger som får komme til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FNs Høykommissær for flyktninger. Stortinget fastsetter årlig en kvote for hvor mange overføringsflyktninger som kan tas imot i Norge (Kilde: Statistisk sentralbyrå).

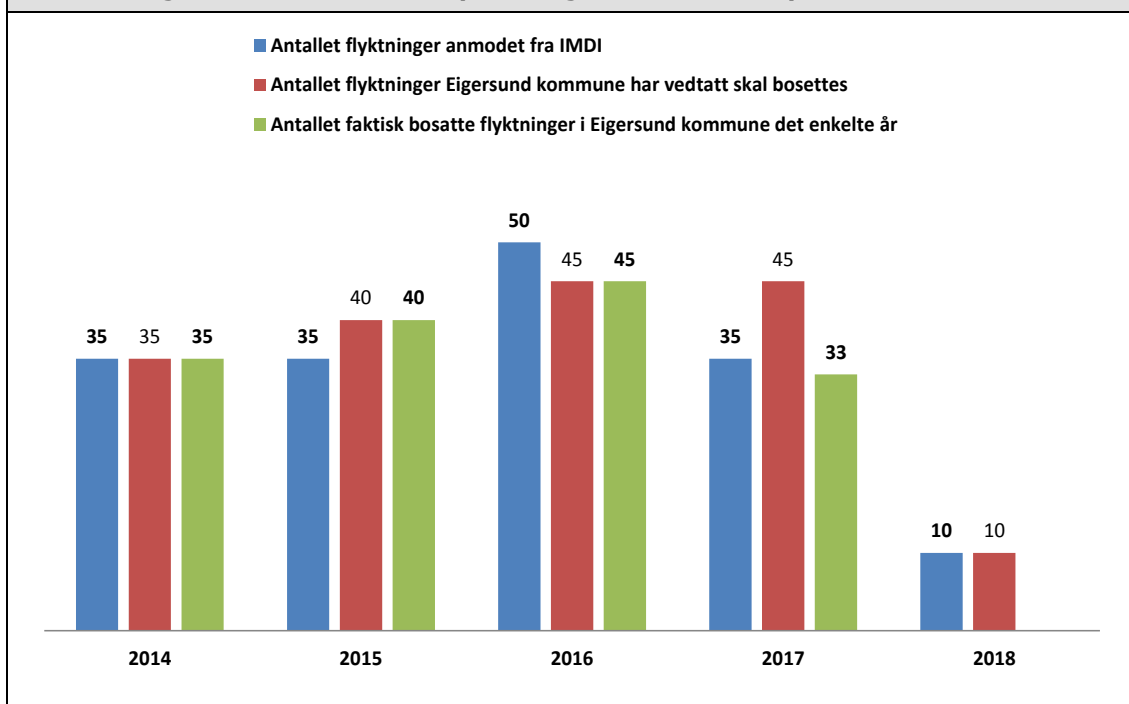
hold blir det imidlertid uttrykt klare forventninger til kommunene. Eigersund kommune mottar jevnlig oppfordringer fra IMDI om bosetting av flyktninger.

De fleste flyktningene i Norge bosettes med hjelp fra det offentlige på denne måten, det vil si at IMDI inngår en avtale med kommunen om bosetting av et bestemt antall flyktninger. Målet for IMDI er å få bosatt flyktningene i kommunen senest seks måneder etter at vedtak om opphold foreligger.

Kommunen tar enten kontakt med IMDI så snart en ledig plass/bolig blir tilgjengelig, eller IMDI sender en direkte forespørsel til kommunen, med 14 dagers svarfrist.

Hittil har Eigersund kommune sørget for at alle er bosatt innen seks måneder etter at avtale med IMDI er kommet i stand. Eigersund har i all hovedsak innfridd anmodninger og vedtak om bosetting;

Figur 9 – Forholdet mellom antallet anmodet fra IMDI, antallet vedtatt av Eigersund kommune og antallet faktisk bosatt (Kilde: Eigersund kommune)

Kommentar: Tallene inkluderer ikke familiegjensforening. I 2016 bosatte kommunen ytterligere 3 på neste års gjeldende vedtak. Vi ser at vedtakene i flere tilfeller har vært i tråd med IMDIs anmodning. Det faktiske antallet bosatte har imidlertid vært noe færre, med unntak av 2015. IMDI sin anmodning til Eigersund er kun i 10 flyktninger i 2018, som følge av et lavere antall asylkomster. Eigersund har i all hovedsak innfridd anmodninger og vedtak.

2.3.5 VÅR VURDERING AV ANTALLET BOSATTE

Eigersund har i all hovedsak innfridd anmodninger og vedtak om bosetting, og hittil har Eigersund kommune sørget for at alle er bosatt innen seks måneder etter at avtale med

IMDI er kommet i stand. Dette må sies å være positivt og viser at Eigersund kommune jobber planmessig i arbeidet med bosetting av flyktninger.

2.4 KOSTNADER VED BOSETTING AV FLYKTNINGER

2.4.1 STATLIGE TILSKUDD

Eigersund kommune mottar følgende statlige tilskudd til bosetting av flykninger;

- Integreringstilskudd
- Tilskudd ved bosetting av personer over 60 år
- Ekstratilskudd til personer med alvorlige funksjonshemninger
- Ekstra tilskudd enslige mindreårige flyktninger¹⁰
- 80 prosent dekning av utgifter til bosetting av enslige mindreårige
- Barnehagetilskudd
- Norsktilskudd

Det statlige integreringstilskuddet mottar kommunen over fem år, og skal dekke kommunens gjennomsnittlige utgifter til bosetting og integrering det første året (bosettingsåret), samt fire påfølgende år¹¹.

---

¹⁰ Utbetales til og med det året den enslige mindreårige fyller 20 år.

¹¹ For mer informasjon om integreringstilskuddet, se rapportens vedlegg.

Tabell 3 – Sum tilskudd. Budsjett og regnskap. (Kilde: Eigersund kommune)

	2014		2015		2016		2017	
	Regnskap	Budsjett	Regnskap	Budsjett	Regnskap	Budsjett	Regnskap	Budsjett
Integreringstilskudd	27 985 100		36 098 242		40 932 225		36 791 200	
Tilskudd for ensling mindreårige asylsøkere og flyktninger	1 313 250		2 136 183		2 352 750		7 557 441	6 158 000
Ekstratilskudd for personer med kjente funksjonshemninger	165 100				175 900		-	
Eldretilskudd	-		157 500				-	
Tilskudd til alternativ mottaksplass	190 521		435 336		308 600		335 880	
Sum tilskudd utbetalt til sentraladm.	29 653 971	28 800 000	38 827 261	35 600 000	43 769 475	39 800 000	44 684 521	41 000 000
Norsk og morsmålsopplæring for elever i grunnskolen og som omfattes av integreringstilskudd	4 510 517	5 251 000	4 989 950	4 502 000	6 110 775	5 602 000	6 142 213	6 800 000
Tilskudd for å styrke den norsk-språklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehage	319 463	260 000	390 661	330 000	337 919	390 000	430 843	340 000
Ekstratilskudd ved bosetting av person med særlig alvorlig funksjonshemming			1 453 755		267 477			
Integreringstilskudd - barnehagetilskudd	46 800		217 800		171 500		175 700	
Sum tilskudd utbetalt til Kultur & oppvekst	4 876 780	5 511 000	7 052 166	4 832 000	6 887 671	5 992 000	6 748 756	7 140 000
Sum hele kommunen	34 530 751	34 311 000	45 879 427	40 432 000	50 657 146	45 792 000	51 433 277	48 140 000

Kommentar og vurdering: I takt med flere bosatte flyktninger har kommunen fått økte tilskudd i de siste årene. Det særskilte tilskuddet til enslige mindreårige har økt mest. Både i 2014, 2015 og 2016 mottok kommunen ekstratilskudd til personer med kjente funksjonshemninger.

2.4.2 STATEN GIR TILSKUDD – MEN KOMMUNEN MÅ OGSÅ BIDRA

Beregningsutvalget, ledet av Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI), sender hvert år ut et spørreskjema til et knippe utvalgte kommuner for å kartlegge kommunenes utgifter til bosetting og integrering av flyktninger¹². Formålet er å undersøke om kommunenes faktiske utgifter til bosetting og integrering stemmer overens med hvor mye kommunene mottar i støtte fra staten.

Utvalget har beregnet at kommunenes utgifter i 2016-kroner er på 797 800 kroner pr. person totalt over 5 år, mens integreringstilskuddet er på henholdsvis 767 400 kroner. Differansen er dermed på 30 400 kroner. Kommunenes egenfinansiering utgjør dermed 3,8 prosent av de samlede kostnadene, fem første år etter bosetting. Med dagens statlige tilskuddsordning påløper det med andre ord en egenandel for kommunen (Kilde: Rapport fra Beregningsutvalget 2017, IMDI).

¹² Utvalget kartlegger kommunenes gjennomsnittlige utgifter til integreringstiltak og administrasjon av tiltakene. Kartleggingen omfatter også utgifter knyttet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som gjennomføres av voksenopplæringsenheten i den enkelte kommune. I tillegg til flyktninger omfatter kartleggingen personer som har fått opphold på humanitært grunnlag. Kartleggingen er avgrenset til året personene bosettes, samt fire påfølgende år. Det er i disse årene kommunene mottar tilskudd fra staten.

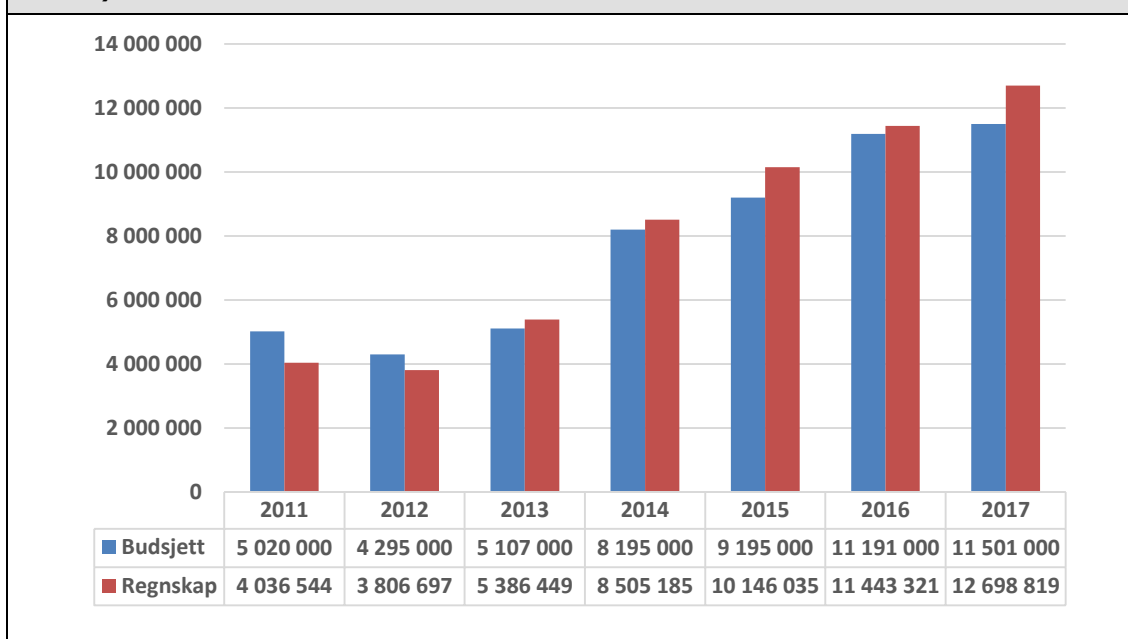
2.4.3 INTRODUKSJONSSTØNAD

Kommuner som sier seg villige til å bosette flyktninger påtar seg forpliktelser overfor flyktningene i henhold til introduksjonsloven. Kommunen forplikter seg til å gi tilbud om:

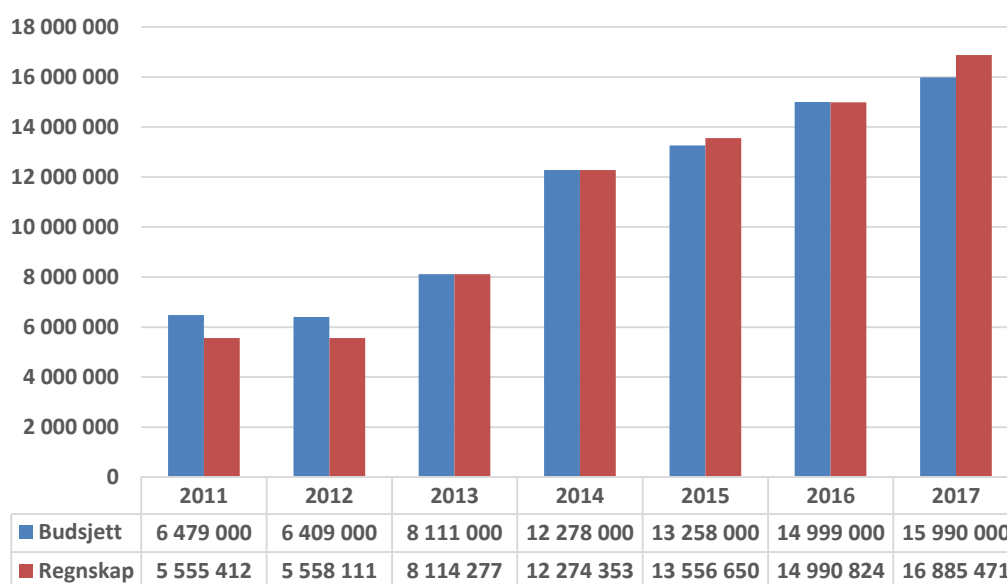
- Et toårig introduksjonsprogram, som blant annet inkluderer opplæring i norsk og samfunnskunnskap.
- Utbetaling av introduksjonsstønad.

Flyktninger som deltar i introduksjonsprogrammet, har krav på introduksjonsstønad. Introduksjonsstønaden erstatter sosialhjelp som inntekt for nyankomne flyktninger, og stønaden er på årsbasis lik to ganger folketrygdens grunnbeløp, nærmere bestemt kr 187 268 f.o.m. 1. mai 2017. Stønaden er skattepliktig inntekt, men i motsetning til sosialhjelp, beholdes stønaden også dersom deltakeren tar en jobb ved siden av introduksjonsprogrammet.

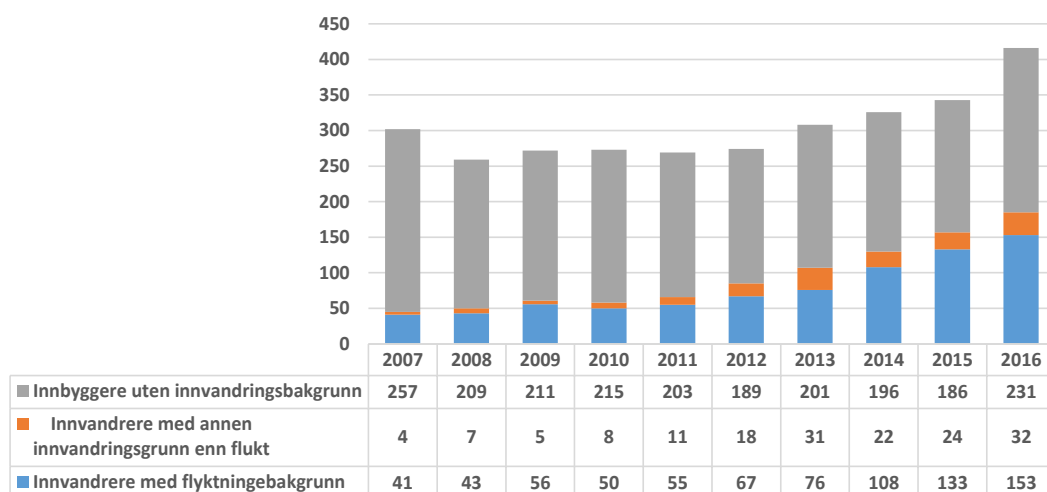
Figur 10 – Introduksjonsstønad. Budsjett og regnskap (Kilde: Eigersund kommune. Tall i kroner).

Kommentar og vurdering: Fra og med 2013 har det vært et merforbruk i forhold til budsjett, og merforbruket skyldes i hovedsak at det er kommet flere på familiegjennomføring enn først antatt. For kommunen er det vanskelig å forutsi hvor mange som kommer på familiegjennomføring det enkelte år. Vi ser ellers at utgiftene til introduksjonsstønad har økt markant i løpet av få år, som følge av et økende antall flyktninger. Introduksjonsstønaden utbetales for øvrig via Flyktningetjenesten.

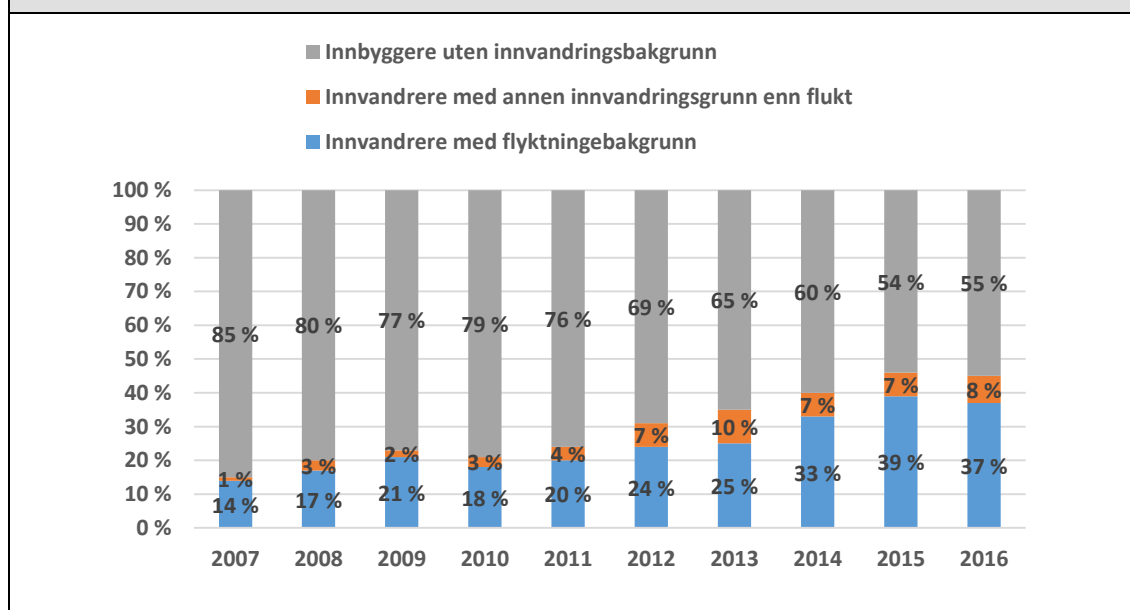
Figur 11 – Resultatutvikling for Flyktingetjenesten (Netto driftsutgifter i kroner. Kilde: Eigersund kommune).

Kommentar og vurdering: I takt med flere flykninger (deriblant flykninger på familiegjenforening), har utgiftene til flyktingetjenesten økt markant. Disse tallene inkluderer for øvrig også utgiftene til introduksjonsstønad, som er vist i forrige figur.

Figur 12 – Antall sosialhjelpsmottakere fordelt på tre kategorier (Kilde: Eigersund kommune).

Kommentar og vurdering: Vi ser med tydelighet at innvandrere med flyktningebakgrunn utgjør en stor andel av sosialhjelpsmottakerne i Eigersund (37 prosent i 2016). For en prosentvis fordeling av disse tallene, se neste figur;

Figur 13 – Sosialhjelpsmottakerne fordelt på tre kategorier, prosentvis fordeling (Kilde: Eigersund kommune).

Kommentar og vurdering: Vi ser med tydelighet at prosentandelen sosialhjelpsmottakere med flyktningebakgrunn har steget jevnt og trutt. Dersom vi tar med innvandrere med annen innvandringsgrunn enn flukt, nærmer andelen seg halvparten av alle sosialhjelpsmottakerne i Eigersund.

2.4.4 VÅR VURDERING AV KOMMUNENS KOSTNADER TIL BOSETTING AV FLYKTNINGER

Kommunens kostnader til bosetting av flyktninger har økt markant de senere årene, som følge av at antallet flyktninger har økt. Samtidig øker prosentandelen sosialhjelpsmottakere med flyktningebakgrunn. Bosetting av flyktninger gir økte kostnader for kommunen, selv etter at statlige tilskudd er trukket ifra.

2.5 INTRODUKSJONSPROGRAMMET I EIGERSUND KOMMUNE

2.5.1 FØRINGER I LOVVERK OG KOMMUNENS PLANDOKUMENT

Introduksjonsloven pålegger alle norske kommuner som bosetter flyktninger å tilby et fulltids- og helårlig introduksjonsprogram¹³. Formålet med programmet er å gi deltakerne norskopplæring, kunnskap om norsk samfunnsliv og forberede dem til utdanning og arbeid.

¹³ Introduksjonsloven spesifiserer hvem som har rett og plikt til å delta i det toårige programmet. Se vedlegg.

Sistnevnte innebærer at deltakerne skal få kjennskap til norsk arbeidsliv, og i henhold til kommunens egen plan for inkludering- og integrering skal samtlige deltakere i introduksjonsprogrammet få tilbud om arbeidspraksis i løpet av programmet.

I programmet praktiseres arbeidslivets regelverk med hensyn til oppmøte, fravær, permisjoner og lønns-/stønadsutbetaling, og ugyldig fravær medfører trekk i introduksjonsstøtten. Flyktingetjenesten opplyser at ugyldig fravær forekommer i begrenset omfang, og at de få det gjelder får trekk i støtten. Disse blir også fulgt opp med samtaler. Siden fraværet er så begrenset, utarbeider ikke Flyktingetjenesten noen statistikk over det totale fraværsomfanget.

Introduksjonsloven stiller videre krav om at den enkelte flyktning skal få tilbud om deltakelse i programmet senest tre måneder etter ankomst (introduksjonsloven § 3). Så langt har Eigersund kommune klart å oppfylle dette kravet.

2.5.2 ANSVARFORDELING OG ORGANISERING

Flyktingetjenesten, som organisatorisk ligger under den kommunale delen av NAV Eigersund, er gitt ansvaret for mottak og oppfølging av nyankomne flyktninger to til tre år etter bosetting. Tjenesten samarbeider tett med Eigersund voksenopplæringscenter, som gir opplæring til et vidt spekter av grupper, deriblant nyankomne flyktninger.

Flyktingetjenesten og Eigersund voksenopplæringscenter jobber sammen om introduksjonsprogrammet i Eigersund. Fordelingen er i hovedsak at Flyktingetjenesten har ansvar for forvaltning, kartlegging og oppfølging av deltakere mot arbeid/utdanning, herunder språk-/arbeidspraksis i løpet av programmet, mens voksenopplæringscenteret har ansvar for hovedtyngden av undervisningen i programmet. Sistnevnte består av norskundervisning, samfunnsfag og grunnskole. Skolen har fokus på arbeidsretting av norskopplæringen og rask progresjon, blant annet gjennom et prosjekt støttet av Kompetanse Norge (se eget kapittel nedenfor).

Over tid har det vist seg krevende å samordne oppfølging, innhold og målrettede løp mot arbeid med nåværende organisering. Erfaring og forskning viser at tett oppfølging av den enkelte deltaker er vesentlig for en vellykket programgjennomføring, og hittil har Eigersund kommune manglet programveiledere.

Et nytt rundskriv fra mai 2015 klargjør hvordan kommunen og NAV skal samarbeide om introduksjonsprogramdeltakerne¹⁴. I rundskrivet heter det blant annet at:

- NAV skal delta i et samarbeid om den enkelte deltaker på et tidlig stadium av programmet.

¹⁴ Rundskriv Q-27/2015, fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet. 04.05.2015.

- NAV skal vurdere egnede arbeidsmarkedstiltak i regi av NAV når dette, på et hvert tidspunkt av programperioden, er hensiktsmessig og nødvendig for å nå målet om inntektsgivende arbeid for den enkelte deltaker.
- NAV skal bidra ved behov for å sikre en smidig overgang til arbeidsrettet aktivitet etter endt programperiode.

Fra høsten 2018 vil Flyktingetjenesten bestå av to deler, der den ene delen består av fire miljøterapeuter som skal jobbe med bosetting, mens den andre delen består av to programveiledere. Opprettelse av programveiledere innebærer en spesialisering i NAV, og det er et mål at NAV skal involveres tidligere i introduksjonsprogrammet. Programveilederne skal samarbeide tett med voksenopplæringens lærere og bidra til å oppfylle mål knyttet til utdanning og arbeid, gjennom parallelle løp og «sømløse» overganger mellom introduksjonsprogram og NAVs tiltak/formidling til arbeid.

Blant annet skal programveilederne jobbe med forventningsavklaring og realitetsorientering. Ett eksempel: Hvor realistisk er det å bli elektriker i Norge, selv om vedkommende har jobbet som elektriker i hjemlandet? Her er det viktig å gi informasjon og veiledning på et tidlig stadium av programmet, og styre deltakeren inn på spor som imøtekommer vedkommendes ønsker og forventninger, men som samtidig er realistisk og som sikrer at vedkommende gjør de rette grepene underveis og kommer raskest mulig ut i jobb.

2.5.3 BEHOV FOR ET HELÅRLIG FULLTIDSPROGRAM

Det nåværende introduksjonsprogrammet er ikke på fulltid og heller ikke helårlig. Slik programmet fungerer i dag blir det preget av skolens dags- og årsrytme og dermed får flyktingene uforholdsmessige lange friperioder.

Flyktingetjenesten har hittil hatt sine ressurser knyttet opp mot mottak, bosetting og oppfølging, og har ikke hatt ressurser til å fylle planleggingsdager og høst-/ vinterferier med program¹⁵.

Med ny organisering av Flyktingetjenesten og programveiledere på plass, er planen å kunne tilby et heltids- og helårlig program i tråd med introduksjonsloven fra høsten 2018.

2.5.4 KRAV OM INDIVIDUELL PLAN

I henhold til introduksjonsloven skal det for hver enkelt deltaker utarbeides en individuell plan som skisserer deltakerens opplæringsbehov og hvilke tiltak vedkommende

---

¹⁵ Våren 2018 blir deltakerne tilbudt 25 timer norsk og språkpraksis per uke, noe som etter endring i forskrift Q-20/2015, tilsvarer 30 timer per uke når tid til for- og etterarbeid for deltakerne tas med. I deler av skolens høst- og vinterferier har flyktingetjenesten egne opplegg for deltakerne, og i sommerferien har deltakerne to uker med arbeidspraksis¹⁵. Introduksjonsprogrammet i Eigersund utgjør våren 2018 30 timer per uke i 42 uker, noe som ikke tilfredsstiller Introduksjonslovens krav om et fulltids- og helårlig program.

kan dra nytte av. Planen skal utarbeides i samråd med deltaker, og at den skal tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom, jf. introduksjonsloven § 6. Formålet med enkeltvedtaket og den individuelle planen er å sikre at hver enkelt deltaker får ivaretatt sine rettigheter og at programmet blir tilpasset den enkeltes behov.

Vi får opplyst at alle som får innvilget introduksjonsprogram i Eigersund, får utarbeidet en individuell plan, og at denne utarbeides på bakgrunn av samtaler mellom deltaker, Flyktningetjenesten og Eigersund voksenopplæringscenter. Ved utformingen forsøker kommunen å balansere forholdet mellom realistiske og konkrete mål, og man forsøker å unngå at planen blir for omfangsrik.

Som en del av prosjektet har vi gjennomgått de individuelle planene til seks tilfeldig valgte deltakere på introduksjonsprogrammet.

Vår gjennomgang viser at samtlige tilfeldig utvalgte deltakere har fått utarbeidet en individuell plan. Kommunen oppfylder dermed kravet om individuell plan i introduksjonslovens § 6. Vår gjennomgang viser at tema som nevnes er;

- Deltakerens erfaring og kompetanse
- Plan for norskopplæring og tilegnelse av kunnskaper om det norske samfunnet og kultur.
- Sentrale målsettinger for introduksjonsprogrammet og veien videre.
- Hvordan deltakeren kan bli bevisst sitt eget ansvar i integrasjonsprosessen

Den individuelle planen danner grunnlag for samtaler og fungerer i praksis som et dynamisk dokument, som endres etter hvert som deltakeren utvikler nye ferdigheter. Flyktningetjenesten har ikke skissert noen frister for når den individuelle planen skal være klar, og lovverket stiler heller ingen krav om dette. Fast praksis hos Flyktningetjenesten er at planen skal være klar ved oppstart av programmet. Resultatet viser at dette er tilfellet for samtlige vi har gjennomgått.

2.5.5 MER OM INDIVIDUELL TILPASNING AV PROGRAMMET

Kartlegging og søknad om godkjenning av tidligere utdanning er en fast del av oppfølgingen i introduksjonsprogrammets første fase. Deltakere får hjelp til oversettelse av utdanningspapirer og innsending til NOKUT for vurdering, samt veiledning om påkrevd påbygging/tilleggsutdanning i Norge.

Hva den enkelte deltaker vil få av individuelt tilpassede tilbud i løpet av det toårige programmet vil være avhengig av flere momenter. De viktigste er;

- Hva er målet - raskest mulig ut i jobb eller mer utdanning?
- Hvilken utdanning, kompetanse og arbeidserfaring har deltakeren fra før?
- Alder?

For flyktninger bosatt i Eigersund er det hovedsakelig opplæring i norsk med samfunnsfag og språkpraksis som inngår i programmet. Men dette gjelder ikke alle. Her er noen eksempler:

- Dersom deltakeren mangler grunnskole fra hjemlandet, men ønsker å studere i Norge, vil det være naturlig å velge grunnskoleopplæring som en del av introduksjonsprogrammet. Voksne innvandrere med mangelfull grunnskoleutdanning fra sitt hjemland, har rett på slik utdanning i Norge dersom de «trenger det» (opplæringslovens paragraf 4A). Den enkelte må selv søke kommunen om å gjøre retten til grunnskoleutdanning gjeldende. Tidligere kjøpte Eigersund kommune grunnskoleopplæring for voksne ved Sandnes læringscenter, men fra høsten 2016 har Eigersund voksenopplæringscenter kunnet gi tilbud om grunnskoleopplæring.
- For deltakere med fullført grunnskole fra hjemlandet, er det mulig å ta enkeltfag på videregående nivå i løpet av introduksjonsprogrammet.
- Deltakere under 25 år med fullført grunnskole fra Norge eller utlandet, kan søke seg inn på Rogaland fylkeskommunes tilbud kalt «innføringsklasse». Fylkeskommunen tilbyr intensiv norskopplæring som et ett- eller toårig «forkurs» til ordinær videregående opplæring, og fra høsten 2016 fikk Dalane videregående på plass et slikt tilbud.
- For deltakere som ikke ønsker å gå videre på videregående skole, er det mest aktuelt å konsentrere seg om norskundervisning, i kombinasjon med arbeids- og språkpraksis.
- Er studiekompetansekurs tilrettelagt for fremmedspråklige i regi av Hero Kompetanse er en mulighet som benyttes av introduksjonsprogramdeltakere i Eigersund. Dette er et tilbud i regi av Rogaland fylkeskommune.
- For dem som er ferdige med videregående skole når de kommer til Norge, kan det være aktuelt å søke seg inn på studier. Men først sendes eksamenspapirene til Samordnet opptak som avgjør om de kan få studiekompetanse, eller om de må ta noen fag for å få dette. Som nevnt er det i løpet av introduksjonsprogrammet lagt til rette for å kunne ta enkeltfag på videregående skole nivå.

2.5.6 STOR OMLEGGING FRA HØSTEN 2017

I regi av Kompetanse Norge er Eigersund voksenopplæringscenter med i et forsøksprosjekt hvor målet er å gjøre veien fra skole til arbeid kortere¹⁶. Tidligere gikk man gjerne stegene:

- Introduksjonsprogram

¹⁶ Eigersund voksenopplæringscenter er tildelt et tilskudd på 900.000 kroner fram til 2020, som i hovedsak brukes til innkjøp av læremidler og til frikjøp av lærere og prosjektleder.

- Norskopplæring
- Grunnskole
- Videregående skole

Slik foregår det ikke lenger, og per i dag er overgangene mellom introduksjonsprogram, norskopplæring og grunnskole sømløse. I prosjektet er opplæringen delt inn i moduler med ulikt nivå, og elevene blir plassert inn på sitt nivå i hvert enkelt fag. I forsøket blir ikke eleven «låst» på samme nivå i alle fag og undervisningen kan i større grad tilpasses vedkommendes bakgrunnskunnskaper. Eleven kan da lære grunnleggende norsk, samtidig som vedkommende kan jobbe med matematikk, naturfag, engelsk eller samfunnsfag på et høyere nivå¹⁷.

Vi har intervjuet tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet, som ankom Eigersund i 2012 og 2013, (se eget kapittel), og de fleste av disse har gått den «gamle trappa».

Verdt å nevne at tilbudet om grunnskoleopplæring i Eigersund er ganske nytt, og det første kullet som vil gå ut fra grunnskoleopplæringen er nå i 2018. Etableringen av grunnskoletilbud i Eigersund har bidratt til at flere deltar på grunnskoleopplæring. Tidligere var det gjerne kun de aller yngste som deltok i grunnskoleopplæringen ved Sandnes voksenopplæringscenter.

Før mange er grunnskole første steg mot videregående utdanning og fagbrev, som er et krav i mange yrker i Norge. Introduksjonsloven åpner for at deltakere kan ta videregående opplæring i programmet, noe som gir økonomisk sikring og nødvendig oppfølging i en overgangsfase, og som nevnt er det mulig å ta fag på videregående nivå som en del av introduksjonsprogrammet.

Samarbeid med fylkeskommunen er sentralt for å sikre gode forløp for flyktninger som ønsker videregående utdanning. Nylig har Randaberg, Stavanger og Rennesøy, i samarbeid med Rogaland fylkeskommune, tatt initiativ til å etablere et eget tilbud innen vei/anlegg og naturbruk i tråd med flyktingenes tidligere yrkeserfaring, hvor deltakerne får starte veien mot fagbrev allerede på introduksjonsprogrammet. Intensjonen med tilbudet er å etablere et «hurtigspor» og få deltakerne raskere i jobb. Foreløpig har Eigersund kommune ikke noe tilsvarende.

2.5.7 SÆRSKILT OM SPRÅK- /ARBEIDSPRAKSIS

«Læreplan i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere» anbefaler utplassering på en arbeidsplass som en del av introduksjonsprogrammet, såkalt språkpraksis, og i Ei-

---

¹⁷ Av voksenopplæringscenterets 12 klasser inngår syv i forsøksprosjektet som også involverer 12 av de totalt 21 ansatte. Frem til 2020 vil disse få fritak fra introduksjonsloven og opplæringsloven for å gi større fleksibilitet, men Kompetanse Norge vil hele veien følge opp og bidra med egen veileder.

gersund er ansvaret for utplassering lagt til Flyktningetjenesten. Vi har bedt Flyktningetjenesten gi oss en oversikt over hvor mange av dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2017, som hadde vært i språkpraksis i løpet av det toårige programmet.

I Eigersund skilles det mellom sommerpraksis på den ene siden og språk-/arbeidspraksis på den andre. Mens førstnevnte foregår i sommermånedene og har en varighet på tre til fire uker, vil sistnevnte typisk være utplassering 1-2 dager i uka gjennom store deler av skoleåret.

Tallene vi har fått viser at blant 39 deltakere som gikk ut av programmet i 2017, hadde 34 vært i sommerpraksis og 10 hadde vært i språk-/arbeidspraksis i tillegg. Fem deltakere hadde ikke vært i noen praksis i det hele tatt, grunnet omsorg for små barn eller fordi de ønsket å prioritere skole eller utdanning. Resultatene må sies å være gode, men dersom vi ser bort fra sommerpraksis, som kun har en varighet på maksimalt fire uker, er det overraskende få som har vært i praksis utover dette¹⁸.

I Inkluderings- og integreringsplanen heter det at "Eigersund kommune bør forplikte seg til å ta imot en viss prosentandel flyktninger til arbeidstrening/arbeidspraksis". Videre heter det at "NAV vil arbeide for at kommunen som helhet stiller seg mer åpen til å ta imot flyktninger både i språktrening, arbeidstrening/sommerpraksis, aktivitetstilbud og ordinært arbeid». Og i Kommuneplanen 2015-2027 heter det at «For å sikre gode lokalsamfunn i en robust og bærekraftig kommune kreves deltakelse fra og en felles dugnad mellom alle aktører i samfunnet».

Vi har bedt Flyktningetjenesten gi oss en oversikt over hvilke arbeidsgivere som hadde en flyktning i språk-/arbeidspraksis i løpet av 2017:

Kommunale:

- Grøne Bråden skole
- Lundeåne bo- og servicesenter
- Lagård sykehjem
- Bolig Solskar (kommunal bolig som ligger under den kommunale miljøtjenesten)

Private:

- Skattekisten kulturbarnehage AS
- Bilservice Eigersund AS
- Multitjenester v/ S. Thengs
- Auroras Ullprodukter
- Eigersund og Dalane rideklubb
- Hestnes FUS barnehage
- Eigersund møbelsnekkeri
- Byggefirmaet Mosterveien 14 AS

---

¹⁸ I 2017 var sommerpraksis på fire uker, mens i 2018 er sommerpraksis redusert til tre uker.

- Grand hotell Egersund
- Cars Zone bilpleie & service AS

Vi ser at det er få kommunale virksomheter som har tatt imot flykninger i språk- eller arbeidspraksis, og den samme tendensen ser ut til å gjøre seg gjeldende i 2018. I desember 2017 sendte Flyktingetjenesten ut en forespørsel til alle kommunalledere, med purring i etterkant, hvor Flyktingetjenesten ber om tilbakemelding på hvem som kan bidra med praksisplass. Status så langt i 2018 er at tre kommunale virksomheter har gitt positivt svar (status per 24.04.2018).

2.5.8 ANTALLET FORLENGELSER AV PROGRAMMET

Introduksjonslovens § 5 åpner for å forlenge det toårige programmet med opptil ett år. Her heter det at «når særlige grunner taler for det, kan programmet vare inntil tre år».

På oppdrag for *Program for storbyrettet forskning* i kommunesektorens organisasjon KS, ble det i 2014 gjennomført en evaluering av introduksjonsprogrammene i Kristiansand, Bergen, Trondheim, Stavanger og Bydel Grünerløkka i Oslo. Tabellen nedenfor viser andel deltakere (med avslutning i 2012 og 2013), som fikk innvilget forlengelse:

Tabell 4 – Antall deltakere og andel som har fått innvilget forlengelse (Kilde: Evaluering av introduksjonsprogrammene i storbyene, Ideas2evidence/KS rapport 2014).										
	Bergen		Oslo (Grünerløkka)		Kristiansand		Trondheim		Stavanger	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Antall personer som avsluttet	201	207	29	29	140	96	176	147	72	70
Antall personer som hadde forlengelse	21	26	1	2	79	62	17	19	25	32
Prosentandel med forlengelse	10,4 %	12,6 %	3,4 %	6,9 %	56,4 %	64,6 %	9,7 %	12,9 %	34,7 %	45,7 %

I rapporten kan vi lese følgende: «Vi ser helt åpenbare forskjeller i praksis mellom kommunene. Mens det var henholdsvis 3,4 og 6,9 prosent av deltakerne ved introprogrammet på Grünerløkka i Oslo som var på forlengelse i 2012 og 2013, var det i 2013 hele 65 prosent av de avsluttende deltakerne i Kristiansand som hadde fått innvilget forlengelse av programmet. I Stavanger samme år var tilsvarende andel 45,7 prosent». Med andre ord har kommunene lagt seg på noe ulik praksis i sin tolkning av regelverket.

I tabellen nedenfor har vi hentet inn tilsvarende tall for Eigersund kommune (for årene 2014-17):

Tabell 5 – Antall deltakere og andel som har fått innvilget forlengelse (Kilde: Flyktningseksjonen, Eigersund kommune).

	2014	2015	2016	2017
Antall personer som har fullført introduksjonsprogrammet det enkelte år	18	20	30	38
Antall deltakere som har fått innvilget forlengelse	0	0	1	1
Andel deltakere som har fått innvilget forlengelse	0 %	0 %	3,3 %	2,6 %

Kommentar og vurdering: Siste fire år har 2 av totalt 106 avsluttende deltakere fått innvilget forlengelse, og disse to fikk kun forlenget programmet for en kortere periode. Kommunen har over lengre tid vært restriktiv på dette punktet, noe som trolig også har gitt færre søkere.

Flyktningetjenesten oppgir at dette er en bevisst prioritering fra kommunens side, grunnet økonomi. NAV Eigersund oppgir at de av og til må bruke tolk i overføringssamtalen etter endt introduksjonsprogram grunnet dårlige norskkunnskaper. Men selv i disse tilfellene blir det ikke innvilget forlengelse av programmet i Eigersund kommune. Løsningen blir at avsluttende deltakere blir tilbudt forberedende grunnskole ved Eigersund voksenopplæringscenter, som et tilbud før de begynner på grunnskoleopplæring. De tidligere deltakerne benytter da sin rett til Lånekassens flyktningstipend, som kan gis maksimalt fire år etter ankomst¹⁹.

2.5.9 VÅR VURDERING AV INTRODUKSJONSPROGRAMMET

Eigersund oppfylder introduksjonslovens krav om å tilby nyankomne flyktninger et introduksjonsprogram senest tre måneder etter ankomst. Programmet blir tilpasset den enkeltes opplæringsbehov, og innholdet dokumenteres i individuell plan. Blant deltakerne er fraværet lite og gjennomføringsgraden høy. Og en høy andel blir utplassert på en arbeidsplass i løpet av programmet.

Men få deltakere får innvilget forlengelse av programmet, selv om de åpenbart har behov for det, og hittil har kommunen ikke maktet å tilby et helårlig fulltidsprogram. Sistnevnte er i strid med introduksjonslovens krav. Imidlertid er det positivt at det fra høsten 2018 settes inn tiltak for å rette på dette.

Etter vår vurdering kan dagens organisering, hvor Flyktningetjenesten er gitt ansvaret alene for språkpraksis, være noe til hinder for å få til relevant praksis. Idealet bør være en integreringsprosess hvor deltakeren får et innhold i introduksjonsprogrammet tilpasset vedkommendes kompetanse og ønsker, med utplassering i relevant bedrift på det tidspunkt språkferdighetene er blitt tilstrekkelige til dette. Både læringscenteret, Flyktningetjenesten og NAV bør samarbeide tettere språk-/arbeidspraksis, for å sikre relevant praksis til rett tid.

¹⁹ Alle muligheter må være prøvd ut før de kan søke sosialhjelp, inklusiv søknad om Flyktningstipend. Stipendet er som regel ikke tilstrekkelig, og de må derfor også søke om supplerende sosialhjelp. Størrelsen på sosialhjelpen vil være avhengig av sivilstatus enslig (bor alene?), størrelsen på husleia mv.), barn mv.

Samarbeidet mellom Eigersund voksenopplæringscenter, Flyktingetjenesten og NAV ser ut til å fungere bra. Samtidig kan NAV med fordel bli involvert på et tidligere tidspunkt i introduksjonsprogrammet, for å få til en mer glidende overgang, fra program til utdanning eller arbeid. Økt bruk av parallell-løp i avslutningsfasen bør vurderes.

Vår gjennomgang avdekker at kommunen oppfyller kravene i introduksjonsloven til individuell plan. Samtidig er det positivt at dette er på plass ved oppstart av programmet. Således er det grunn til å tro at både søkere og deltakere får den informasjonen de har krav på. Den individuelle planen sørger for at hver enkelt deltaker får staket ut noen sentrale mål allerede ved oppstart av introduksjonsprogrammet. Dette må sies å være positivt.

2.6 NORSKOPPLÆRING OG RESULTATER

2.6.1 NASJONALE OG LOKALE FØRINGER

Fra 01.01.2013 er det obligatorisk for alle med rett og plikt til norskopplæring å avlegge en norskprøve. I Eigersund kommune sin plan for inkludering- og integrering 2016-19 heter det at «flest mulig skal nå nivå A2 eller bedre i løpet av introduksjonsprogrammet».

Elevenes prestasjoner måles utfra en felles europeisk standard, på en skala der A1 er lavest og B2 høyest (score):

- A1
- A2
- B1
- B2

Mens en kandidat på A2-nivå vil kunne klare seg i arbeidslivet, er kravet for å kunne starte på videregående opplæring B1. For å kunne studere på universitet og høyskole stilles det krav om B2. Kravene gjelder både skriftlig og muntlig.

2.6.2 RESULTATER I EIGERSUND

Eigersund voksenopplæringscenter fører ingen statistikk over introduksjonsprogramdeltakernes prestasjoner i norsk. Kommunen har dermed ingen mulighet til å undersøke om målet om «flest mulig skal nå nivå A2» blir nådd.

Voksenopplæringscenteret opplever at selve målformuleringen blir for generell. Den kan med fordel spesifiseres ytterligere, da det ikke er realistisk at flyktninger uten sko-

legang fra før (analfabeter) skal oppnå nivå A2 i løpet av det toårige introduksjonsprogrammet. Av tabellen nedenfor ser vi at antallet analfabeter i Eigersund har økt markant de siste årene;

Tabell 6 – Prosentandel deltakere i introduksjonsprogrammet som går i klasser for analfabeter

(På første eller andre år av programmet. Kilde: Eigersund voksenopplæringscenter. Tall per november hvert år²⁰).

	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt antall elever med rett til gratis opplæring (I introduksjonsprogram, familiejenforente)	73	66	116	129	127
Herav elever i klasser for analfabeter	6	5	11	20	38
Prosent elever i klasser for analfabeter	8%	8%	10%	16%	30%

Kommentar og vurdering: Samtidig som antallet deltakere i introduksjonsprogrammet har økt, har prosentandelen deltakere i klasser for analfabeter økt betydelig. Det er naturlig å tro at dette har stor innvirkning på deltakernes prestasjoner i norsk, etter kun to år på introduksjonsprogram i Norge. En annen faktor som har stor betydning, og som varierer, er flyktingens botid i Norge, nærmere bestemt antall år i asylmottak i Norge før oppholdstillatelsen ble innvilget og vedkommende ble bosatt i Eigersund.

I mangel på statistisk materiale, har vi bedt voksenopplæringscenteret plukke ut kandidater med flykningbakgrunn som har gått opp til prøven i løpet av siste tre kalenderår (dette må gjøre manuelt og tallmaterialet er derfor avgrenset til vinteren 2015, 2016 og 2017, og sommeren 2016 og -17);

Tabell 7 – Kandidater med flyktingebakgrunn som har gått opp til prøve og bestått ved Eigersund voksenopplæringscenter (Kilde: Eigersund voksenopplæringscenter)

	Antall som har gått opp til prøven	Antall nådd A2 eller bedre I alle disipliner	Prosent A2 eller bedre I alle disipliner
Vinter 2017	59	29	49 %
Sommer 2017	50	16	32 %
Vinter 2016	7	3	43 %
Sommer 2016	13	8	62 %
Vinter 2015	9	3	33 %

Kommentar og vurdering: Eigersund voksenopplæringscenter opplyser at resultatene i tabellen ikke er direkte sammenlignbare. Dette fordi antallet som har gått opp til prøven har variert sterkt i denne aktuelle perioden. Det høye antallet vinteren og sommeren 2017 skyldes at senteret da åpnet for å gå opp til prøven

²⁰ Antall deltakere i introduksjonsprogrammet har direkte sammenheng med kommunens mottak av flyktinger, og hvor mange som eventuelt er innvilget en forlengelse av programmet.

to ganger, for å teste ut om dette fikk flere personer til å nå ønsket nivå raskere. Av denne grunn blir det vanskelig å sammenligne tallene fra år til år. Denne praksisen er imidlertid ikke videreført.

I disse tallene er også med analfabeter med. Å få en analfabet opp til nivå A2 muntlig må sies å være bra, etter vår vurdering.

2.6.3 VÅR VURDERING AV NORSKOPPLÆRING OG RESULTATER

Blant dem som gikk opp til prøven vinteren 2017 ser vi at nærmere halvparten har klart A2 nivå eller bedre i alle disipliner, noe som må sies å være bra. Imidlertid er antallet analfabeter økende, noe som vil gjøre det ekstra utfordrende å nå samme resultat i fortsettelsen. Vi vil anbefale Eigersund kommune å få på plass rapporteringsrutiner som muliggjør å følge denne utviklingen, og samtidig vurdere om kommunens målsetting må spesifiseres ytterligere.

2.7 SYSSELSETTING

2.7.1 NASJONALE OG LOKALE MÅLSETTINGER

Fra og med 2010 har det vært en nasjonal målsetting at minst 55 prosent skal være i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program, og 70 prosent skal være i arbeid eller utdanning innen ett år etter endt introduksjonsprogram)²¹.

I Eigersund kommunes plan for integrering 2016-19 heter det at kommunen skal legge til rette for at nyankomne innvandrere skal kunne bli økonomisk selvstendige og uavhengige av kommunal støtte 3-5 år etter bosetting i kommunen. For dem med flyktningebakgrunn er målet nådd dersom;

- 55 prosent av alle som har gått på introduksjonsprogrammet er helt eller delvis i jobb/utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram. Etter tre år skal andelen være 70 prosent, og etter fem år 80 prosent²².

Under kapittelet om bosetting og etablering er det fastsatt en målsetting om at «50 prosent som fullfører introduksjonsprogrammet skal komme seg i arbeid eller ta videre utdanning». Dette resultatkravet antas å gjelde direkte etter avsluttet introduksjonsprogram.

Oppsummert ser vi at Eigersund kommunes målsettinger er noe mer forsiktige enn de nasjonale:

- I arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program:

²¹ Resultatkravet er gitt IMDI i det årlige tildelingsbrevet fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. «Sysselsatt» er for øvrig oppfylt ved minimum 1 time arbeid i uka (Kilde: Statistisk sentralbyrå).

²² Eventuelt at det er avklart at arbeid ikke er forenlig med vedkommendes helsesituasjon.

- Nasjonal målsetting: 55 prosent
- Målsetting i Eigersund: 50 prosent

- I arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program:
  - Nasjonal målsetting: 70 prosent
  - Målsetting i Eigersund: 55 prosent

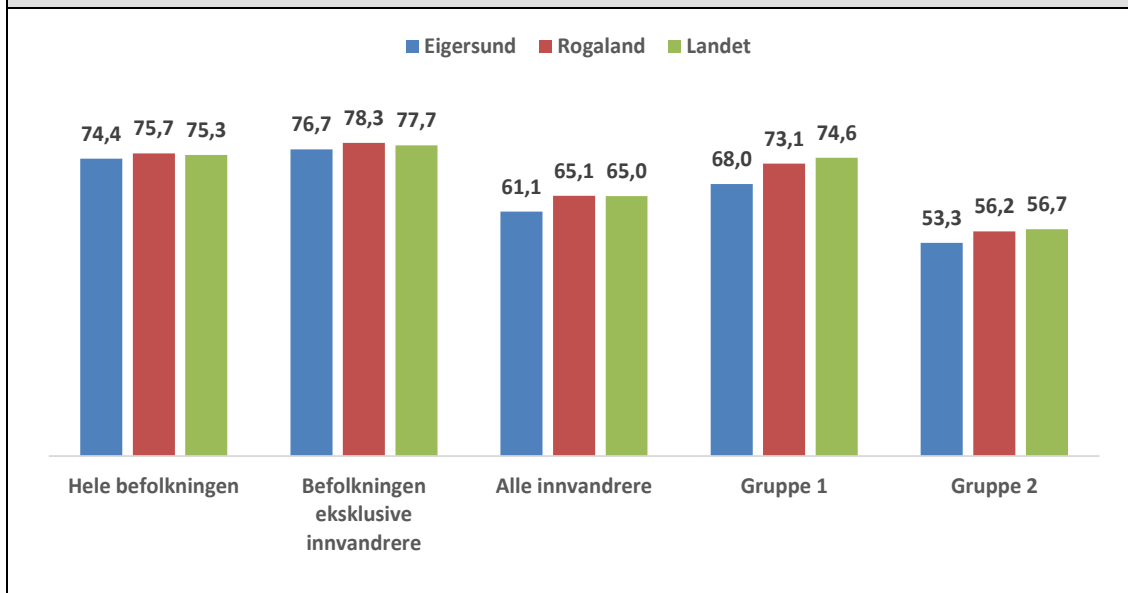
2.7.2 GENERELLE FAKTORER SOM PÅVIRKER SYSSELSETTINGSGRADEN

Hvorvidt sysselsettingsnivået blant flyktninger i en kommune er høyt eller lavt, vil være avhengig av ulike faktorer:

- **Flyktningegruppas sammensetning:** Hvilken utdannings- og arbeidserfaring flyktningene har fra før vil ha betydning.
- **Botid:** I kommuner hvor det bor mange nyankomne flyktninger, vil det være et lavere sysselsettingsnivå i denne gruppa som helhet, sammenlignet med kommuner hvor kommunens innbyggere med flyktningebakgrunn har bodd i Norge over lengre tid.
- **Boligpriser:** Boligprisene kan ha betydning. I følge Statistisk sentralbyrå gjelder dette særlig østlandskommunene Asker og Bærum. De høye boligprisene i disse kommunene gjør at det til en viss grad er særskilte innvandrergupper som flytter hit; grovt sagt de som har jobb og har råd.
- **Fordelaktig arbeidsmarked:** Ingenting er bedre for flyktningenes integrering enn et fordelaktig arbeidsmarked. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at sysselsettingsnivået i Eigersund er lavere enn landsgjennomsnittet, både i befolkningen generelt og blant innvanderne generelt, jf. figur 14 og 15 nedenfor;

Figur 14 - Sysselsatte 20-66 år i prosent av personer i alt i hver gruppe (Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 4. kvartal 2017).

- **Gruppe 1:** EU/EFTA, Nord-Amerika, Australia og New Zealand
- **Gruppe 2:** Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand.

Kommentar og vurdering: Sammenlignet med sysselsettingsnivået i Rogaland og landet, ser vi at det generelle sysselsettingsnivået er noe lavere i Eigersund. Dette gjelder alle grupper, også i befolkningen eksklusiv innvandrere. Samtidig ser vi at det er blant innvandrerne avstanden til Rogalands- og landssnittet er størst.

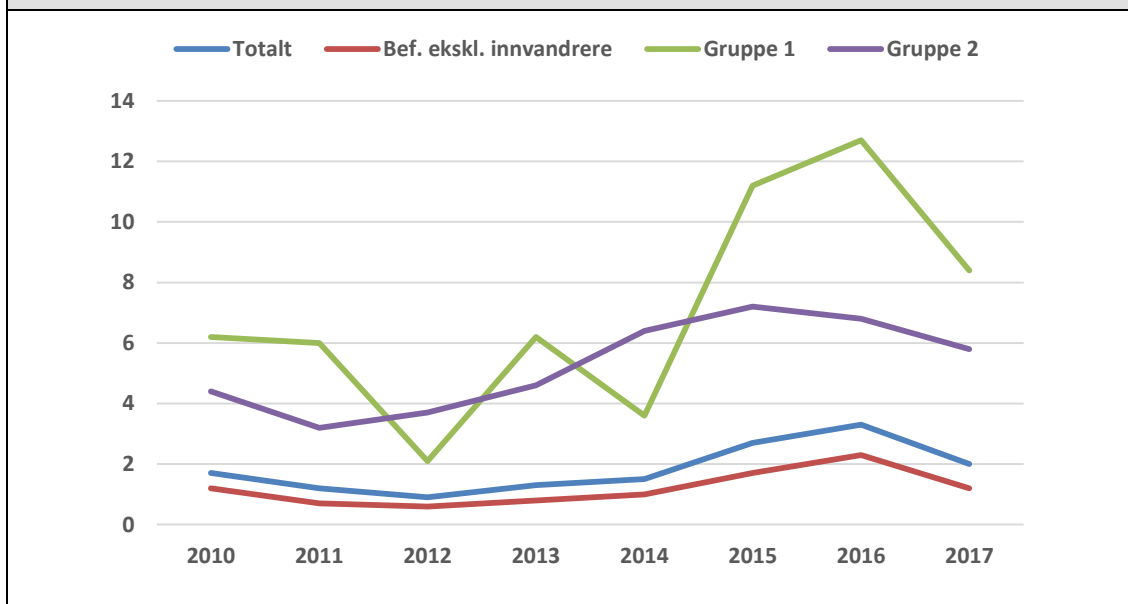
Generelt sett er sysselsettingsnivået høyere i gruppe 1 enn i gruppe 2. I gruppe 1 finner vi først og fremst innvandrere som har fått opphold på grunnlag av et arbeidstilbud i Norge. I gruppe 2 finner flest personer med flyktningebakgrunn.

Tallene indikerer at arbeidsmarkedet er noe vanskeligere i Eigersund enn i mange andre kommuner, noe som vil ha stor betydning for flyktingenes muligheter for innpass. Som vi skal se senere i rapporten, er det flere av de intervjuede flyktingene som er av den oppfatning at arbeidsmarkedet i Eigersund er noe vanskeligere enn i større byer som Sandnes, Stavanger og Oslo.

Figur 15 – Arbeidsledige i prosent av bosatte i Eigersund, fjerde kvartal hvert år (Kilde: KOSTRA²³)

- **Gruppe 1:** EU/EFTA, Nord-Amerika, Australia og New Zealand
- **Gruppe 2:** Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand

Kommentar og vurdering: Vi ser at det er i innvandrergruppen vi finner den største prosentandelen arbeidsledige, og det er også i denne gruppen vi ser de største svingningene. Størst er svingningene i gruppe 1, hvor vi som nevnt først og fremst finner innvandrere som har fått opphold på grunnlag av et arbeidstilbud i Norge.

Imidlertid er det gledelig å se at ledigheten er på vei ned i Eigersund. Dette gjelder både totalt sett og for de ulike gruppene.

2.7.3 SYSSELSETTING BLANT PERSONER MED FLYKTNINGEBAKGRUNN

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) utarbeider hvert år statistikk over sysselsettingen blant arbeidsinnvandrere og flyktninger. I denne statistikken er sysselsatte definert som «personer som hadde inntektsgivende arbeid minst én time den uken målingen ble foretatt». Vi har hentet inn tall for Eigersund, som omfatter alle personer med flyktningebakgrunn i Eigersund, og sammenlignet disse tallene med Rogalands- og landssnittet, for å se om prosentandelen i arbeid har endret seg over tid²⁴:

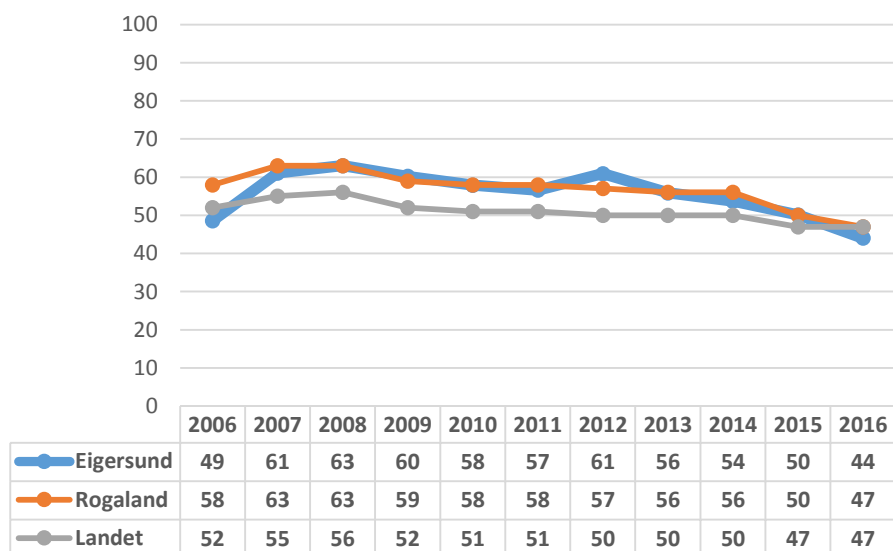
²³ Delvis ledige og personer på tiltak er ikke med i statistikken, kun helt arbeidsledige. Sistnevnte er definert som arbeidsføre personer som søker inntektsgivende arbeid ved NAV og ellers er disponible for det arbeidet som søkes. I tillegg må vedkommende ha vært uten inntektsgivende arbeid de siste to ukene. Dette er hovedforklaringen på de lave prosenttallene sammenlignet med tallene for sysselsatte.

²⁴ Tallene omfatter alle personer med flyktningebakgrunn i Eigersund, uavhengig av tidspunktet for når de avsluttet introduksjonsprogrammet.

Figur 16 – Prosentandel personer med flyktningebakgrunn i arbeid i Eigersund, sammenlignet med Rogalands- og landssnittet.

(Kilde: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDI. Måletidspunkt 31.12.2016. Tall for 2017 vil foreligge sommeren 2018).

- **Flyktninger** er her definert som «førstegangsinnevandrere som er registrert som flyktninger, samt familieegjenforente til disse».

Kommentar og vurdering: Eigersund skiller seg ikke nevneverdig fra resten av landet. Hele perioden sett under ett, har prosentandelen flyktninger i arbeid dessverre gått ned. Dette gjelder i alle kommuner. Tallene viser at å få personer med flyktningebakgrunn ut i arbeid er en stor utfordring for de fleste kommuner i Norge.

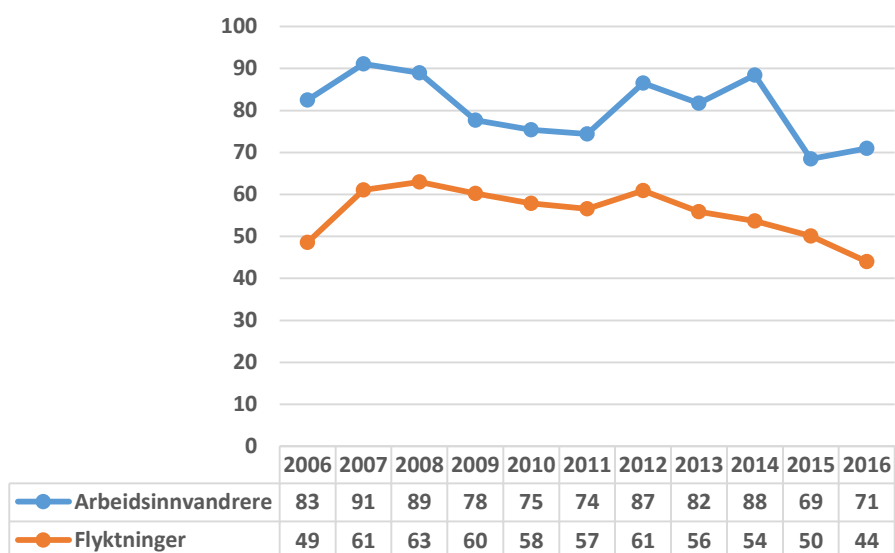
For øvrig ser vi at i perioden 2007-12 var sysselsettingsnivået i Eigersund og Rogaland noe høyere enn landssnittet. I denne perioden lå nivået i Eigersund og Rogaland på rundt 60 prosent.

I de tre neste figurene har vi sammenlignet sysselsettingsnivået blant flyktninger med sysselsettingsnivået til arbeidsinnvandrene;

Figur 17 – Prosentandel arbeidsinnvandrere og flyktninger i arbeid, i Eigersund.

(Kilde: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDI. Måletidspunkt 31.12.2016. Tall for 2017 vil foreligge sommeren 2018).

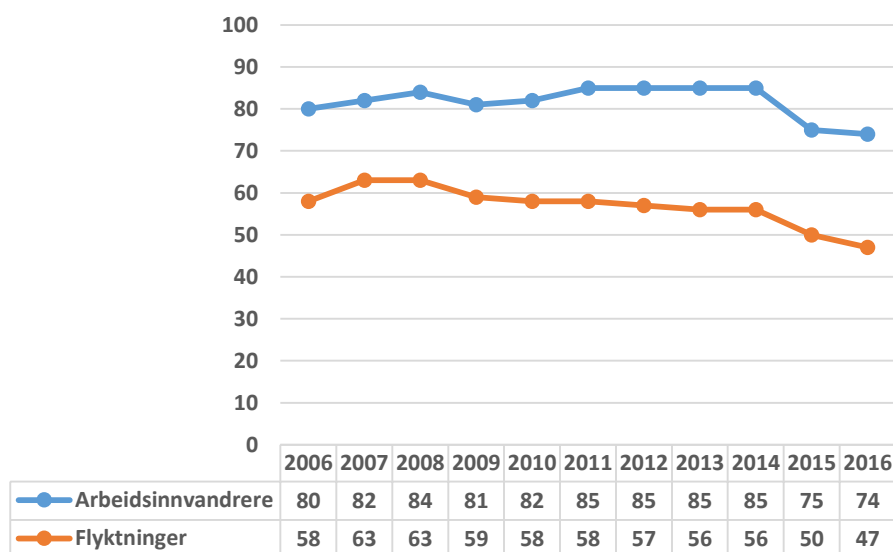
- **Arbeidsinnvandrere** er her definert som «Førstegangsinnvandrere som er registrert med arbeid som innvandringsgrunn».
- **Flyktninger** er her definert som «førstegangsinnvandrere som er registrert som flyktninger, samt familiegjenforente til disse».

Kommentar og vurdering: Vi ser at prosentandelen flyktninger i arbeid er langt lavere enn blant arbeidsinnvandrere. I 2013 startet nedgangen for flyktningene, mens nedgangen kom for fullt for arbeidsinnvandrerne fra 2014 til -15. Den negative utviklingen har trolig sammenheng med den kraftige nedgangen i oljeprisen høsten 2014.

Figur 18 – Prosentandel arbeidsinnvandrere og flyktninger i arbeid, i Rogaland.

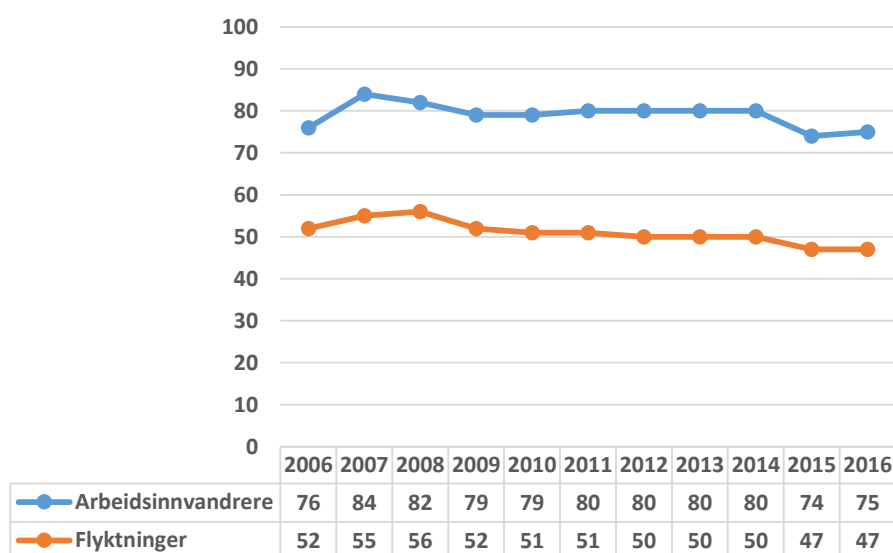
(Kilde: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDI).

Kommentar og vurdering: Også i Rogaland og landet som helhet er sysselsettingsnivået markant høyere blant arbeidsinnvandrerne enn blant personer med flyktningebakgrunn. Både blant arbeidsinnvandrere og flyktninger har andelen sunket fra 2014 til -15.

Figur 19 – Prosentandel arbeidsinnvandrere og flyktninger i arbeid, landssnitt.

(Kilde: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDI).

Hva deltakerne i introduksjonsprogrammet gjør etter avsluttet program, varierer. Noen går over i jobb, mens andre fortsetter på grunnskoleopplæring, videregående opplæring, kurs for arbeidssøkere eller arbeidspraksis i regi av NAV. Mange av flyktningene får

etter hvert en viss arbeidslivstilknytning, men svært få makter å skaffe seg en fast, 100 prosent stilling, direkte etter avsluttet program.

Tabellen nedenfor viser status for deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet det enkelte år. Med avsluttet menes her både fullført og ikke fullført program. Når deltakerne avslutter introduksjonsprogrammet, enten fordi programtiden har gått ut eller fordi deltakerne avbryter programmet av andre årsaker, skal kommunen registrere deltakernes status ved slutt-tidspunktet, og rapportere dette til Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet, (IMDI);

Tabell 8 – Prosentandel i arbeid, utdanning eller tiltak direkte etter avsluttet introduksjonsprogram.

(Kilde: Eigersund kommunes rapportering til Nasjonalt introduksjonsregister, NIR/IMDI).

	2014	2015	2016	2017
Antall personer	20	24	33	39
Arbeid	2 (10 %)	7 (29,2 %)	5 (15,1 %)	3 (7,7 %)
Høyere utdanning	0	0	1 (3 %)	1 (2,6 %)
Videregående	4 (20 %)	1 (4,2 %)	3 (9,1 %)	1 (2,6 %)
Grunnskole	4 (20 %)	3 (12,5%)	9 (27,3 %)	15 (38,5 %)
Flyttet	0	2 (8,3 %)	1 (3 %)	2 (5,1 %)
Tiltak i NAV	8 (40 %)	11 (45,8 %)	14 (42,4 %)	16 (41 %)
Ikke registrert avslutning	1 (5 %)	0	0	0
Hjemmевærende med små barn	0	0	0	1 (2,6 %)
Trygdeytelser	1 (5 %)	0	0	0

Kommentar og vurdering: Det første vi legger merke til, er at antallet som har avsluttet introduksjonsprogrammet er tilnærmet doblet fra 2014 til 2017.

Dersom grunnskole medregnes, ser vi at Eigersund de siste fire årene har vært innenfor, eller tett på, sin egen målsetting om 50 prosent i arbeid eller utdanning direkte etter introduksjonsprogram.

Men i den nasjonale målsettingen om 55 prosent i arbeid eller utdanning regnes ikke grunnskole som «utdanning». Dersom vi ikke regner dette som «utdanning», ser vi at Eigersund dessverre ikke har vært i nærheten av sin egen eller den nasjonale målsettingen.

Vi ser også at prosentandelen som går videre til grunnskole har doblet seg på disse fire årene. Dette er en økning som må ses på bakgrunn av en kraftig økning i antallet analfabeter blant flyktningene.

Figur 16 – Status ett til fem år etter avsluttet introduksjonsprogram, fordelt på avslutningsår. Måletidspunkt november 2016.

(Prosentandel i arbeid eller utdanning per november 2016).

(Kilde: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDI, nyere tall finnes per 08.05.2018 ikke).

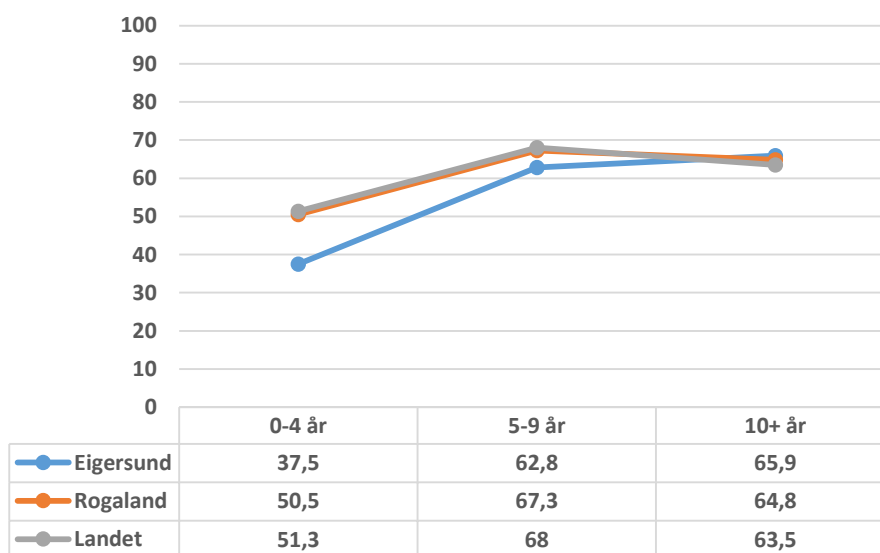
	Avslutningsår 2011	Avslutningsår 2012	Avslutningsår 2013	Avslutningsår 2014	Avslutningsår 2015
Eigersund		58		65	54
Rogaland	63	64	68	65	56
Landet	63	66	65	62	61

Kommentar og vurdering: Eigersund mangler offisielle tall for 2011 og 2013. I IMDI sine tall er arbeid eller utdanning slått sammen til én kategori. Vi ser at Eigersund ligger relativt nær Rogalands- og landsnittet. De som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2015 ligger svært nær kommunens målsetting om 55 prosent i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. Men som nevnt er den nasjonale målsettingen på dette punktet 70 prosent.

Vi ser også at botiden ikke ser ut til å påvirke prosentandelen i arbeid eller utdanning. IMDI har også en egen statistikk som er direkte knyttet til botid, men denne omfatter alle innvandringsgrupper;

Figur 17 – Prosentandel sysselsatte personer med innvandringsbakgrunn fordelt på botid i Eigersund, sammenlignet med snittet i Rogaland og landet

(Tallene inkluderer både arbeidsinnvandrere, flyktninger, familiegjennforente etc. Kilde: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDI).

Kommentar og vurdering: Dersom vi ser på hele innvandringsgruppen som helhet, ser vi at sysselsettingsnivået øker med botiden. Samtidig viser tallene at har man ikke kommet i arbeid innen fem år, er det lav sannsynlighet for at man noen gang kommer i arbeid.

2.7.4 VÅR VURDERING AV FLYKTNINGENES SYSSELSETTINGSNIVÅ

Fra å ha ligget litt noe over landssnittet, ligger sysselsettingsnivået blant personer med flyktningebakgrunn noe lavere i Eigersund. Sysselsettingsnivået ser ut til å ha direkte sammenheng med generelle økonomiske svingninger. Med et økende antall analfabeter ser det ut til at en stadig større andel går videre på norskopplæring etter endt program. Således har Eigersund fått en mer utfordrende gruppe som bruker lengre tid på å komme seg ut i arbeid.

2.8 FLYKTNINGENES VURDERINGER AV INTEGRASJONSARBEIDET

2.8.1 METODISK TILNÆRMING

Med utgangspunkt i NAV sin oversikt over hvilke personer med flyktningebakgrunn som ankom Eigersund i 2012 og 2013, har vi gjennomført en kartlegging og personlige intervjuer. Med hjelp fra NAV har vi forsøkt å komme i kontakt med samtlige 56 flyktninger som ankom Eigersund i 2012 og 2013. Vi oppnådde kontakt med 38 av disse, som ble stilt spørsmål om:

- Arbeid, skole eller annen aktivitet
- Stillingsprosent
- Sosialhjelp
- Trygdeytelser

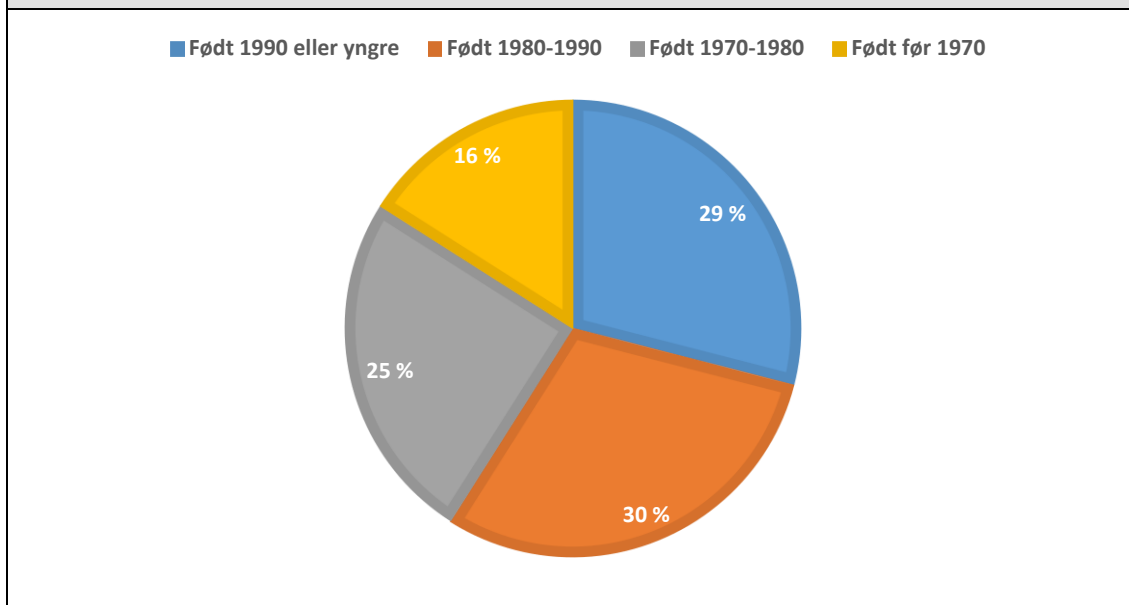
Av disse 38 sa 20 seg villige til å stille opp til et mer utfyllende, personlig intervju. Vår undersøkelse er av begrenset omfang og resultatene må derfor tolkes med forsiktighet. De som stilte til intervju fikk spørsmål knyttet til følgende tema:

- Nytteverdien av introduksjonsprogrammet i Eigersund. Ble behovet for norsk- og samfunnsopplæring dekket?
- Jobb, skole eller aktivitet i tiden etterpå. Hva skal til for å lykkes med skole og arbeid?
- Boforhold
- Økonomi
- Oppfølging fra kommune og NAV og samarbeidet mellom disse
- Kjennskap til kommunale tjenester, så som helsestasjon, barnevern mv.
- Fritidsaktiviteter

2.8.2 ALDERSSAMMENSETNING

Før vi går over til resultatene av kartleggingen, vil vi si litt om alderssammensetningen²⁵.

Figur 18 – Alderssammensetning i vårt utvalg på 56 personer²⁶

Kommentar og vurdering: Hele 59 prosent i utvalget er (per 2018) 38 år eller yngre. Med andre ord er det tale om en relativt ung gruppe.

Før vi går over til innspillene fra de 20 som møtte til personlig intervju, vil vi se nærmere på resultatene fra de 38 vi fikk kontakt med, og som svarte på noen korte spørsmål om arbeid/aktivitet og livsopphold²⁷.

2.8.3 RESULTATER FRA KARTLEGGINGEN

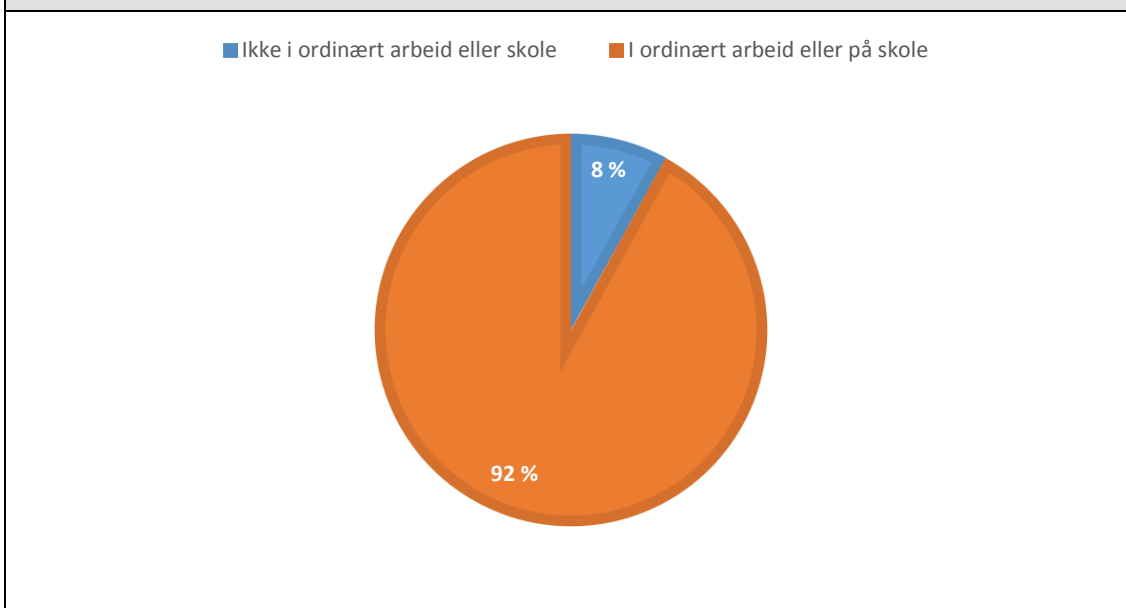
Vår kartlegging viser at 35 av disse 38 var (per mars/april 2018) i arbeid eller skole. Dette tilsvarer en prosentandel på 92 prosent.

²⁵ NAV har opplysninger om alderen til de 56 registrert bosatte i Eigersund i 2012/2013, og det var derfor ikke nødvendig å spørre spesifikt om dette i samtale med flyktningene.

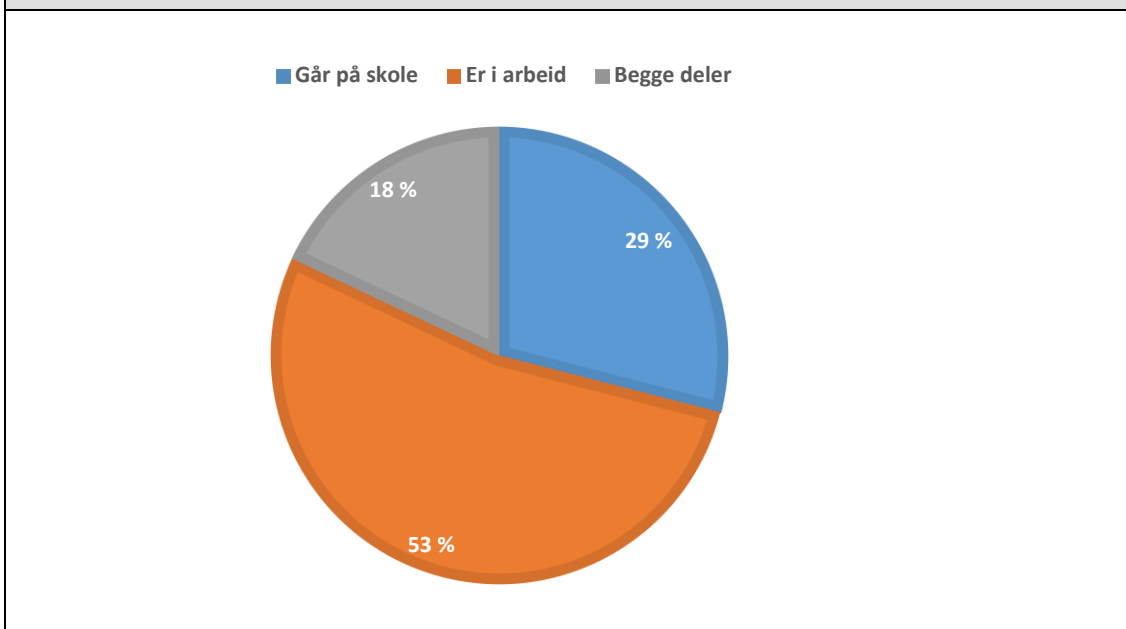
²⁶ Til opplysning kan vi nevne at alderssammensetningen i den totale gruppa skiller ikke nevneverdig fra alderssammensetningen til de 38 vi oppnådde kontakt med.

²⁷ Verdt å nevne er at blant de 56 som var utgangspunktet for kartleggingen, fant vi ut at 16 hadde flyttet fra kommunen. Blant disse 16 fikk vi kontakt med 3 personer.

Figur 19 – Prosentandel i arbeid/på skole kontra ikke i arbeid/på skole (Populasjon: 38 kartlagte)

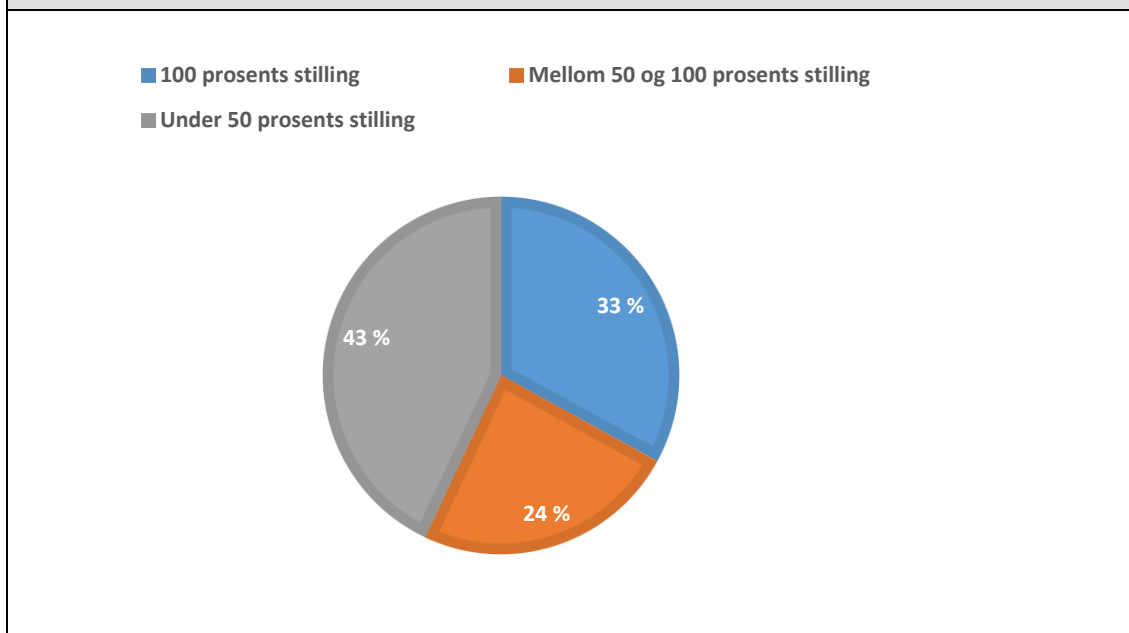
Kommentar og vurdering: Blant de kartlagte, oppgir en overveiende andel at de er i arbeid eller går på skole. I neste figur har vi skilt mellom skole, arbeid eller begge deler;

Figur 20 – Prosentandel i arbeid, på skole eller begge deler (Populasjon: 38 kartlagte)

Kommentar og vurdering: Vi ser at en overraskende høy andel av dem som ankom Eigersund i 2012 og 2013, og som vi har fått kontakt med, fremdeles går på skole. Dersom vi tar med dem som går både på skole og jobber, dreier det seg om omtrent halparten. Dette viser at de fleste har en lang vei å gå fram mot jobb og økonomisk selvstendighet.

I kartleggingen har vi også spurt om stillingsprosent. Blant de 38 vi fikk kontakt med, oppgav 21 at det var i arbeid. Blant disse 21 har kun 7 en 100 prosent stilling, 5 har en stilling på 50 og 80 prosent, og resterende 9 har under 50 prosent stilling. Dette kan visuelt fremstilles slik:

Figur 21 – Stillingsprosent blant de som oppgir å ha fått arbeid (Populasjon: 21)

Kommentar og vurdering: Blant de 21 som oppgir at de har fått seg arbeid, har kun en tredjedel fått seg en 100 prosent stilling. Hovedinntrykket blant dem som har fått seg arbeid, er at tilknytningen til arbeidslivet er svak, etter vår vurdering (Med forbehold om at vi har fått kontakt med et representativt utvalg av de som ankom Eigersund i 2012 og 2013).

Når det gjelder stønad til livsopphold oppgir 10 at de går på kvalifiseringsprogram, 14 at de mottar sosialhjelp (som hovedinntekt eller som supplerende inntekt²⁸) og 2 som oppgir at de mottar trygdeytelser. Her finnes det forøvrig flere kombinasjonsmuligheter: En person oppgir at han både går på kvalifiseringsprogrammet og jobber 50 prosent. En annen har en 30 prosent deltidsstilling og mottar supplerende sosialhjelp.

2.8.4 RESULTATER OG INNSPILL FRA INTERVJUER

Av de 38 vi fikk kontakt med, sa 20 ja til å stille til et utfyllende intervju. Alle forteller at de har gjennomført det toårige introduksjonsprogrammet. Ut fra svarene vi fikk, er det generelle inntrykket at deltakerne er fornøyde med programmet og norskopplæringen i Eigersund kommune:

- Alle er samstemte på at det viktigste er å lære seg norsk slik at man makter å skaffe seg jobb. Nivået på norskkunnskapene er særdeles viktig, men det tar tid å tilegne seg tilstrekkelige kunnskaper.

²⁸ 7 oppgir å ha sosialhjelp som hovedinntekt og 7 oppgir at de mottar supplerende sosialhjelp.

- For dem med barn har det tatt noe lengre tid å bli gode i norsk, fordi det har vist seg vanskelig å finne tid til studier på ettermiddags- og kveldstid.
- Noen har også vært i fødselspermisjon én eller flere ganger etter ankomst og har dermed strukket gjennomføringen av programmet ut i tid.
- Kan man engelsk fra før har man en klar fordel – bokstavene oppleves som like de norske og man kan dra nytte av å oversette fra engelsk til norsk og omvendt.
- Flere uttrykker et ønske om engelskundervisning fra starten av introduksjonsprogrammet.
- Mange av de intervjuede sitter igjen med en opplevelse av at de ikke klarte å tilegne seg tilstrekkelige norskkunnskaper i løpet av det toårige introduksjonsprogrammet.
- Fremdeles går mange av disse på norskopplæring eller grunnskole ved Eigersund voksenopplæringscenter. De har imidlertid satt seg konkrete mål for opplæringen, eksempelvis å klare A2 på skriftlig og muntlig neste gang de går opp til prøven.
- De fleste forteller at de har fått mange venner på voksenopplæringscenteret, og at lærerne og miljøet oppleves som bra. Imidlertid er det flere som påpeker at lærerne i større grad også bør snakke dialekt i undervisningen, slik at de klarer å gjennomføre en samtale med mannen i gata utenfor skolens fire vegger.

Boforhold:

- De fleste er fornøyde med leiligheten/ boligen de bor i. Med ett unntak oppleves også lokaliseringen som bra, med kort vei til skole, arbeid eller sosiale aktiviteter. Ingen opplever å bo i en noen form for «ghetto». Imidlertid er det ingen av de vi har intervjuet som eier sin egen bolig (mer om boforhold i eget kapittel).

Fritid:

- De som har barn forteller at de har kommet i kontakt med nordmenn gjennom barnas aktiviteter, som fotball og håndball. Noen er også med på fotball selv, og er svært fornøyde med dette tilbudet og miljøet. De fleste uttrykker stor tilfredshet med å bo i Eigersund, og trives, men de skulle gjerne ønske at arbeidsmarkedet hadde vært bedre og mer variert.

Forholdet til kommunen og NAV:

- De fleste er kjent med kommunens tjenestetilbud, herunder helsestasjon og barnevern (barnevernet gir nå en orientering om sitt arbeid i løpet av introduksjonsprogrammet).
- De er glade for den hjelpen de har fått, både fra helsestasjon og fra Flyktningetjenesten, og de opplever at kommunen fremdeles stiller opp og gir god hjelp. Samtidig er det flere som melder om at det er blitt vanskeligere å få kontakt NAV.

Jobb:

- Samtlige er tydelige på at de ønsker seg en jobb og at de ønsker å klare seg selv, uten offentlige ytelser.

- Noen opplever at de ikke lykkes med skolearbeid, eller at de har en stor familie som må forsørges. Disse ønsker seg raskest ut mulig ut i jobb, men som ufaglært har det vist vanskelig å få seg jobb. Mange av disse nevner jobber innenfor renhold, barnehage/SFO, butikk/lager, sjåfør eller sykehjem. Samtlige opplever at det er mange om beinet på denne typen jobber.
- Med barn og familie i Egersund er det vanskelig å ta seg en jobb eksempelvis i Sandnes eller Stavanger. Dersom man velger å pendle, vil dette i så fall bety svært lite tid sammen med familien. Dersom man velger å flytte, vil dette bety at både barn og voksne må ta farvel med sitt sosiale nettverk.
- Med barn og familie har det vært vanskelig å få tid til å jobbe ved siden av introduksjonsprogrammet.
- For de uten barn og som har tid, har det vist seg vanskelig å få seg en jobb ved siden av. Mange forteller om en iherdig innsats for å få seg jobb, men at de ikke har lykkes hittil.

På spørsmål om hva man selv kan gjøre for å lykkes i integreringen, svarte samtlige at det viktigste er å tilegne seg gode norskkunnskaper. Først når denne brikken er på plass, vil det være mulig å skape seg et nettverk og få seg jobb. Ellers er det i følge respondene viktig å;

- Få gode referanser gjennom arbeidspraksis (men ikke alle var like enige på dette punktet – flere hadde vært i arbeidspraksis ved flere anledninger, uten at dette hadde resultert i noen jobb. Blant disse var motivasjonen for arbeidspraksis noe lavere enn før).
- Ta selvstendig ansvar og komme presis
- Bruke sosialt nettverk
- Ta førerkort.
- Være sosial og litt frampå – sende mange søknader.
- Tenke positivt, være tålmodig og høflig.

2.8.5 VÅR VURDERING AV RESULTATENE FRA KARTLEGGINGEN OG INTERVJUENE

Hovedtrenden er at de tidligere deltakerne på introduksjonsprogrammet har gått over til jobb, utdanning eller annen form for aktivitet for kvalifisering til arbeid. Dette må sies å være gledelig. Samtidig ser vi at gruppen totalt sett har en veldig svak tilknytning til arbeidslivet. Under halvparten har fått seg en jobb, og blant disse er det svært få som har fått 100 prosent stilling.

De intervjuede er samstemte om at det viktigste er å lære seg norsk og deretter få seg en jobb, men at introduksjonsprogrammet er for kort til å tilegne seg dette i løpet av det toårige programmet. Etter vår vurdering taler dette for at forlengelser i større grad bør vurderes. De fleste opplever Eigersund som et bra sted å bo, med kort vei til sosiale aktiviteter, noe som må sies å være positivt.

2.9 TILTAK FOR ØKT SYSSELSETTING

2.9.1 TILTAK I EIGERSUND KOMMUNE OG NAV

Eigersunds gjeldende plan skisserer flere tiltak for økt yrkesdeltakelse blant flyktningene, blant annet etablering av et kommunalt arbeidstreningstilbud for flyktninger etter endt introduksjonsprogram. Så langt har kommunen imidlertid ikke opprettet et slikt tilbud.

Videre kan vi lese i planen at kommunen som helhet skal stille seg mer åpen for å ta i mot flyktninger, både til i språktrening, arbeidstrening/ sommerpraksis, aktivitetstilbud og ordinært arbeid. Som nevnt under kapittelet om språk-/arbeidspraksis i introduksjonsprogrammet, er det hittil få kommunale virksomheter som har tatt imot flyktninger i språk- eller arbeidspraksis, og den samme tendensen ser ut til å gjøre seg gjeldende i 2018.

De viktigste tiltakene NAV Eigersund tilbyr, er som følger:

- Arbeidsmarkedsopplæringskurs (AMO-kurs), som kjøpes av private leverandører, og som er tilrettelagt for minoritetsspråklige, eksempelvis;
  - Butikk og lager
  - Yrkesrettet norskopplæring med arbeidspraksis
  - Barnehage/SFO

- Arbeidstrening er kurs og praksis organisert direkte av NAV Eigersund.

Felles for AMO-kurs og arbeidstrening er at vedkommende får oppfølging på arbeidsplassen, og målsettingen er som regel arbeidstrening, herunder innblikk i arbeidslivets forventninger, lover og regler og å få seg en verdifull referanse som kan benyttes til videre jobbsøking. For noen vil formålet være å finne ut om man trives med denne typen arbeid, eksempelvis arbeid i barnehage.

- Kvalifiseringsprogram. Kvalifiseringsprogrammet er et tilbud om tett oppfølging i form av hyppige samtaler og arbeidstrening. Programmet kan ha en maksimal varighet på 2,5 år og kvalifiseringsstønad ligger på nivå med introduksjonsstønad.

NAV Eigersund benytter disse tiltakene ut fra den enkeltes behov. Dersom vedkommende deltar på flere arbeidsmarkedsopplæringskurs uten at dette resulterer i jobb, kan neste tiltak bli søknad om Kvalifiseringsprogram, eller mer norskundervisning på voksenopplæringscenteret. Sistnevnte innebærer at vedkommende benytter sin rett til 3000 norsktimer totalt.

For øvrig følger sosialhjelpsnormen for Eigersund statens veiledende satser. For en enslig voksen utgjør dette kr. 11843,- per måned. Dersom en person deltar i fulltids arbeidsrettede tiltak i regi av NAV, har vedkommende rett på tiltakspenger. Tiltakspengene er statlige og utgjør kr. 8125,- pr. mnd. Dersom en person som mottar økonomisk sosialhjelp starter i et arbeidsrettet tiltak i regi av NAV, vil sosialhjelpen bli redusert med kr. 8125,- per måned.

Fra 01.01.2017 er det i henhold til lov om sosiale tjenester i NAV aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år. Kommunen har anledning til å sette krav om aktivitet til alle mottakere som er i stand til å delta i et slikt tilbud.

Per i dag benyttes statlige NAV-tiltak til de som kan nyttiggjøre seg dette. Imidlertid er det flere mottakere av økonomisk sosialhjelp som blant annet på grunn av språklige begrensninger ikke kan nyttiggjøre seg disse tiltakene. Denne gruppen har ikke et kommunalt tilbud som ivaretar aktivitetsplikten, og for disse blir det per i dag gjort unntak for aktivitetsplikten.

NAV Eigersund ønsker å etablere et eget aktivitetstilbud forbeholdt flyktninger som gjennom langvarig veiledning, oppfølging og avklaring ikke vurderes å ha muligheter til å etablere et lønnet arbeidsforhold i ordinært arbeidsliv. Tilbudet kan også gis til flyktninger som gjennom meningsfull aktivitet på sikt kan ta steget videre i statlige arbeidsmarkedstiltak, kvalifiseringsprogram eller skole. Målet er at et kommunalt aktivitetstilbud skal bidra til økt inkludering og integrering for de som sliter med å få ordinært arbeid. Men foreløpig er et slikt tiltak kun på planstadiet.

2.9.2 INNSPILL FRA ARBEIDSGIVERE I EIGERSUND

I forbindelse med prosjektet har vi hentet inn innspill fra et knippe arbeidsgivere i Eigersund. Blant dem som sa ja til intervju, finner vi Aker Eigersund, Nortura Eigersund, Covent AS og Coop Mega Eigersund²⁹:

- Gode norskkunnskaper er viktig, både for jobben sin del, men også for arbeidsmiljøet, herunder medarbeidersamtaler. Det er også en fordel å kunne engelsk.
- Fagbrev er ønskelig, og her det viktig med langsiktighet. Det må legges en plan for den enkelte på et tidlig tidspunkt. Hvor fagbrev er målet, må ikke bare bedriften, men også NAV bidra. I slike tilfeller bør det være mulig å få til en kombinasjon av tiltak i NAV og i bedriften, gjennom lønnstilskudd etc., noe som i sin tur krever et godt samarbeid mellom kommunen, bedriften og NAV.
- Arbeidstrening i regi av NAV har en litt for kort tidshorisont slik dette tilbudet fremstår per i dag.

²⁹ Covent AS ligger i Bjerkreim kommune, men samarbeider med NAV Eigersund om rekruttering.

- Kulturell forståelse – dette handler om å vite hva som forventes i norsk arbeidsliv: være presis, ta ansvar for egen selvutvikling og jobbe selvstendig.

2.9.3 VÅR VURDERING AV TILTAK FOR ØKT SYSSELSETTING

Eigersund har ikke i stor nok grad fulgt sin egen målsetting om å stille seg mer åpen til å ta imot flyktninger, både til språktrening, arbeidstrening/ sommerpraksis, aktivitets-tilbud og ordinært arbeid. Og som nevnt under kapitlet om språk-/arbeidspraksis i introduksjonsprogrammet, er det hittil få kommunale virksomheter som har tatt imot flyktninger i språk- eller arbeidspraksis, og denne tendensen ser også ut til å gjøre seg gjeldende i 2018. Dette bidrar i for liten grad til styrket integrering, etter vår vurdering.

Fra 01.01.2017 er det i henhold til lov om sosiale tjenester i NAV aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år, og per i dag benyttes statlige NAV-tiltak til de som kan nyttiggjøre seg dette.

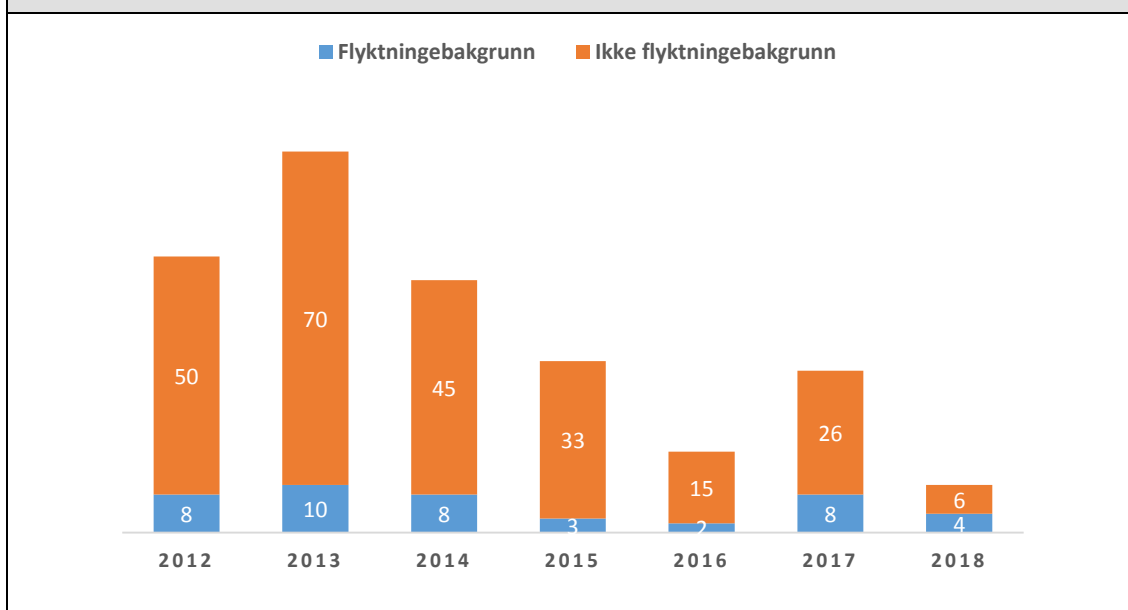
Imidlertid er det flere mottakere av økonomisk sosialhjelp som blant annet på grunn av språklige begrensninger ikke kan nyttiggjøre seg disse tiltakene. Denne gruppen har ikke et kommunalt tilbud som ivaretar aktivitetsplikten, og for disse blir det per i dag gjort unntak for aktivitetsplikten. For flyktninger som gjennom langvarig veiledning, oppfølging og avklaring ikke vurderes å ha muligheter til å etablere et lønnet arbeidsforhold i ordinært arbeidsliv, vil et slikt tilbud være helt avgjørende for å kunne holde vedlike de norskkunnskapene de har tilegnet seg gjennom introduksjonsprogrammet, etter vår vurdering.

2.10 BOFORHOLD

2.10.1 FØRINGER I KOMMUNENS PLANDOKUMENTER

I kommunens plan for inkludering- og integrering er det et fastsatt et mål om at flyktingene skal bo i private boliger, der de selv har underskrevet kontrakten. Og i kommunens boligsosiale handlingsplan (2009-12), som fremdeles er gjeldende, heter det at flyktninger en prioritert gruppe i kommunens boligsosiale arbeid, og at kommunen bør benytte støtte- og låneordningene i Husbanken som et strategisk virkemiddel for å løse boligsosiale utfordringer.

Å kjøpe sin egen bolig er målet for de fleste av flyktingene, og i likhet med andre er de avhengige av fast arbeid for å få dette til. Tildeling av startlån fra Husbanken administreres av kommunen, og skjer ut fra en helhetsvurdering av husstandens samlede inntekter og utgifter.

Figur 22 – Tildeling av startlån til personer med flyktningebakgrunn (Kilde: Eigersund kommune. Antall innvilgelser)

Kommentar og vurdering: Siden 2012 og frem til april 2018 har til sammen 43 personer med flyktningebakgrunn fått tildelt startlån fra Husbanken. Uavhengig av bakgrunn, er det totale antallet innvilgelser redusert siden toppåret 2013. Nedgangen skyldes i hovedsak strengere krav fra Husbanken, men også færre søknader som følge av økt arbeidsledighet.

Oppgangen fra 2016 til -17 skyldes regelendringer i Husbanken: Mens det tidligere kun ble gitt 2. prioritetslån (toppfinansiering), er det nå åpnet for fullfinansiering.

Sett i forhold til det totale antallet personer med flyktningebakgrunn i Eigersund, 483 (per 01.01.2017), er det likevel få personer med flyktningebakgrunn som har fått glede av Husbankens startlån. Det lave antallet kan trolig direkte relateres til den forholdsvis svake tilknytningen til arbeidsmarkedet som denne gruppen ser ut til å ha.

Per i dag leier flyktningene i hovedsak private boliger, og Flyktningetjenestens fire ansatte bistår med å skaffe til veie bolig for flyktninger som skal bosettes. Husleieavtalene blir inngått mellom huseier og flyktning, mens NAV stiller med depositumserklæring (erklæringen tilsvarer 2-3 måneders husleie).

Utelukkende bruk av private huseiere forutsetter at flyktningene er i stand til å følge vanlige regler, deriblant regelmessig rengjøring, sortering av søppel, lufting for å unngå råteskader og orden på uteareal. Hittil har Flyktningetjenesten opplevd få klager fra private huseiere, og tilfanget av nye private tilbydere er bra.

Ved valg av leilighet er det ulike hensyn som gjør seg gjeldende, som for eksempel leilighetens størrelse og planløsning, avstand til kollektivtilbud, barnehage og skole. For å undersøke om flyktningene bor spredt i kommunen, eller konsentrert på noen få områder, har vi bedt kommunen utarbeide en oversikt over hvor de bor. Vi har undersøkt

deltakere i introduksjonsprogrammet bor (inkludert de som gikk ut av programmet i 2015, 2016 og 2017), og fordelt disse på de syv skolekretsene i kommunen:

Tabell 9 – Hvor bor personer med flyktningebakgrunn i Eigersund kommune? Fordeling på skolekrets³⁰

	Antall innbyggere	Herav antall med flyktningebakgrunn	Prosentandel med flyktningebakgrunn
Eigerøy	2574	0	0 %
Helleland	732	0	0 %
Rundevoll	2513	4	0,2 %
Hellvik	1018	7	0,7 %
Grøne Bråden/ Lagård	3140	18	0,6 %
Husabø	4987	119	2,4 %
Til sammen	14964	148	

Kommentar og vurdering: For å gi et mest mulig riktig bilde, har vi lagt inn antallet boenheter (totalt sett) innenfor hver skolekrets. Hvor tett befolket, eller hvor mange boenheter totalt sett det er innenfor hver skolekrets, varierer.

Ut fra et integreringsperspektiv, hvor man antar at en høy konsentrasjon innenfor samme skolekrets vil vanskeliggjøre integreringen, ser vi at kommunen har lyktes dårlig med å spre boligene til ulike deler av kommunen. Samtidig er det ingen av de vi har intervjuet i prosjektet som opplever at de bor i noen form for «ghetto». Vårt inntrykk ut fra intervjuene er at bruken av private huseiere er med å sikre at flyktningene bor spredt innenfor den enkelte skolekrets, og at de dermed får personer uten innvandrerbakgrunn som naboer.

2.10.2 VÅR VURDERING AV BOFORHOLD

Sett i forhold til det totale antallet personer med flyktningebakgrunn i Eigersund, 483 (per 01.01.2017), er det få personer med flyktningebakgrunn som har fått glede av Husbankens startlån. Det lave antallet kan trolig direkte relateres til den forholdsvis svake tilknytningen til arbeidsmarkedet som denne gruppen ser ut til å ha.

Utelukkende bruk av private huseiere forutsetter at flyktningene er i stand til å følge vanlige husordensregler, og hittil har Flyktningetjenesten fått få klager fra private huseiere. Blant de vi har intervjuet er det få som klager over boligens størrelse eller lokalisering, eller at de i for stor grad bor i lag andre med samme bakgrunn. Dette peker i retning av at flyktningene er tilfredse med boforholdene, noe som må sies å være positivt.

³⁰ De som bor innenfor skolekretsen Lagård er lagt inn i tallene for Grøne Bråden, siden Lagård er ungdomsskolen for begge. Det totale antallet er egentlig 173, men 25 har flyttet fra kommunen. Disse er trukket ifra, slik at vi står igjen med 148.

VEDLEGG

Om forvaltningsrevisjon

I kommunelovens [§ 77.4](#) pålegges kontrollutvalgene i fylkeskommunene og kommunene å påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjon innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Lovens bestemmelser er nærmere utdypet i revisjonsforskriftens [kapittel 3](#) og kontrollutvalgsforskriftens [kapittel 5](#).

Revisjon i norsk offentlig sektor omfatter både regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon, i motsetning til i privat sektor hvor kun regnskapsrevisjon (finansiell-) er obligatorisk. Rogaland Revisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon på oppdrag fra kontrollutvalget i kommunen. Arbeidet er gjennomført i henhold til [NKRF](#) sin standard for forvaltningsrevisjon, [RSK 001](#). Les mer på www.rogaland-revisjon.no.

Denne rapporten er utarbeidet av forvaltningsrevisor Frode K. Gøthesen, og gjennomgått av fagansvarlig for forvaltningsrevisjon, Bernt Mæland.

Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er krav eller forventninger som revisjonen bruker for å vurdere funnene i undersøkelsene. Revisjonskriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området, f.eks. lovverk og politiske vedtak. I dette prosjektet er følgende kriterier anvendt:

- Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- Kommuneplanen (2015-27), Eigersund kommune
- Økonomiplan (2018-21), Eigersund kommune
- Inkluderings- og integreringsplan (2016-19), Eigersund kommune
- Boligsosial handlingsplan for Eigersund kommune (2009-12)³¹

Hvilke krav revisjonens funn er vurdert opp mot

Samtlige av de krav som er nevnt i dette avsnittet er brukt som revisjonskriterier i prosjektet. Dette innebærer at de funn vi har gjort, er vurdert opp mot disse kravene:

- **Introduksjonsloven § 6** stiller krav om at deltakerne i introduksjonsprogrammet skal få utarbeidet en individuell plan. Planen skal si noe om opplæringsbehov og hvilke tiltak vedkommende kan ha nytte av. Dette revisjonskriteriet er benyttet i kapittelet om introduksjonsprogrammet og et eget avsnitt som omhandler kravet om individuell plan.
- I henhold til **rundskriv til introduksjonsloven, rundskriv Q20/2012** skal programmet tilpasses den enkelte ut fra hans eller hennes bakgrunn, forutsetninger, kvalifiseringsbehov og målsettinger. Dette revisjonskriteriet er benyttet i kapittelet om introduksjonsprogrammet og et eget avsnitt som omhandler kravet om individuell plan.

³¹ Selv om denne planen er gått ut på dato, er den fremdeles gjeldende.

- **Introduksjonsloven § 4** fastsetter at programmet skal være på fulltid og helårlig, og den enkelte flyktning skal få tilbud om deltakelse i programmet senest tre måneder etter ankomst, jf. **introduksjonsloven § 3**. Dette revisjonskriteriet er benyttet i kapitlet om introduksjonsprogrammet.
- **Introduksjonslovens § 5** åpner for å forlenge det toårige programmet med opptil ett år. Dette revisjonskriteriet er benyttet i kapitlet om introduksjonsprogrammet.
- I **rundskriv til introduksjonsloven, Q-27/2015**, heter det at den enkelte kommune skal ta initiativ til en forpliktende samarbeidsavtale mellom kommunen og NAV om introduksjonsordningen. NAV skal delta i et samarbeid om den enkelte deltaker på et tidlig stadium av programmet, og vurdere egnede arbeidsmarkedstiltak når dette er hensiktsmessig og nødvendig for å nå målet om inntektsgivende arbeid. Ved behov skal NAV bidra til å sikre en smidig overgang til arbeidsrettet aktivitet etter endt program. Dette revisjonskriteriet er benyttet i kapitlet om introduksjonsprogrammet.
- «**Læreplan i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere**» (forskrift til introduksjonsloven), anbefaler utplassering på en arbeidsplass som en del av introduksjonsprogrammet, såkalt språkpraksis. Dette revisjonskriteriet er benyttet i kapitlet om introduksjonsprogrammet, og avsnittet kalt «særskilt om språk-/arbeidspraksis.
- I **Kommuneplanen 2015-2027** heter det at «For å sikre gode lokalsamfunn i en robust og bærekraftig kommune kreves deltakelse fra og en felles dugnad mellom alle aktører i samfunnet. Dette er ikke noe kommunen kan gjøre alene, men er et samarbeid som må gjøres med innbyggerne, næringsliv, lag og foreninger m.m. I dette ligger også fokus på Dalane regionen og samarbeid med nabokommunene». Dette revisjonskriteriet er benyttet i kapitlet om introduksjonsprogrammet, og avsnittet kalt «særskilt om språk-/arbeidspraksis.
- I kommunens **boligsosiale handlingsplan** heter det at flyktninger en prioritert gruppe i kommunens boligsosiale arbeid, og at kommunen bør benytte støtte- og låneordningene i Husbanken som et strategisk virkemiddel for å løse boligsosiale utfordringer. Dette revisjonskriteriet er benyttet i kapitlet om boforhold.

Metode

Med utgangspunkt i NAV sin oversikt over hvilke personer med flyktningebakgrunn som ankom Eigersund i 2012 og 2013, har vi gjennomført en kartlegging. På bakgrunn av den kontaktinformasjonen NAV har til disse personene, er samtlige 56 personer forsøkt kontaktet.

På bakgrunn av den kontaktinformasjon NAV besitter, fikk vi kontakt med 38 av disse. Samtlige ble i forbindelse med kartleggingen også spurt om de kunne tenke seg et dybdeintervju med revisjonen. 20 sa ja til dette. Det viste seg at for øvrig at 16 av 56 har flyttet fra Eigersund kommune.

I prosjektet har vi med andre ord intervjuet personer som har vært i Eigersund noen år. For det første er det grunn til å tro at norskkunnskapene er bedre når de har vært i landet en tid, noe som

vil ha betydning for intervjuenes informasjonsverdi. For det andre er det grunn til å tro at det er lettere å oppnå et tillitsforhold i intervjusituasjonen dersom en person har vært i landet en viss tid. For det tredje vil de intervjuedes synspunkter bygge på erfaringer over lengre tid.

Det er også visse utfordringer med dette. Det er ikke sikkert de husker de første erfaringene så godt, og tjenestetilbudet har endret seg etter den tid. Datamaterialet baserer seg på muntlige og skriftlige kilder.

Informanter:

- Rådmann i Eigersund kommune, Gro Anita Trøan
- Kommunalsjef Kultur og oppvekst, Eivind Galtvik
- Kommunalsjef Helse og omsorg, Ingeborg Havsvø
- Kommunalsjef for Personal, seksjon personalutvikling, Arild Sandstøl
- Økonomirådgiver ved Økonomikontoret, Eigersund kommune, Tove Sofie Asbjørnsen

- Rektor ved Eigersund voksenopplæringscenter, Nina Grure

- Rektor ved Dalane videregående skole, Aslaug Marie Undheim
- Fagleder Dalane utdanningscenter, Gudrun Ellingsen

- Leder av NAV Eigersund, Jane Hansen Rasmussen
- Veileder kortidsoppfølging, NAV Eigersund, Marthe Ørslund Lone
- Miljøterapeut i Flyktningetjenesten i NAV, Hilde Gunn Jørgensen
- Miljøterapeut i Flyktningetjenesten i NAV, Milrid Årslund
- Miljøterapeut i Flyktningetjenesten i NAV, Anne Lise Tveida van der Stap
- Miljøterapeut i Flyktningetjenesten i NAV, Heidi Monsen

- HR-rådgiver ved Aker Eigersund, Roy Hovland
- Personalkonsulent ved Nortura Eigersund, Marie T. Hauger
- Daglig leder i Covent AS, Ivar Hovland
- Butikksjef ved Coop Mega, Mette Wersland

- Epost-korrespondanse med;
  - Christine Engh Gunnerud, seniorrådgiver Analyseseksjonen, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI),
  - Seniorrådgiver i Seksjon for befolkningsstatistikk, Avdeling for person- og sosialstatistikk i Statistisk sentralbyrå, Alice Steinkellner
  - Seniorrådgiver/ gruppeleder og koordinator for innvanderrelatert statistikk og analyser i Seksjon for befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå, Minja Tea Dzamarija

Barneverntjenestens rolle

Enslige mindreårige flykninger mellom 16 og 18 år blir bosatt av barneverntjenesten. Det er ungdommen selv, sammen med barnevernet, som avgjør når de er klar for overføring av videre veiledning/ oppfølging til flyktningetjenesten. Noen er klare når de er 18 år, andre kan være rundt 20 år før veiledning/ oppfølging blir overført. Når barnevernet har skaffet bolig er det flyktningtjenesten som tar over. Ungdommen får jevnlig oppfølging i boligen den første tiden, men etter hvert kun etter behov.

Enslige mindreårige flyktninger under 15 år er det BUF-etat som har ansvaret for. Eigersund kommune bosetter pr. i dag ikke denne aldersgruppen.

Eigersund kommunes miljøterapeut for flerspråklige elever

Miljøterapeut for flerspråklige elever jobber ut mot barne- og ungdomsskoler i Eigersund. Miljøterapeut for flerspråklige elever skal være delaktig i mottak av nye elev de første ukene i Eigersunds skolen. Etter det skal miljøterapeut for flerspråklige elever trekke seg litt ut, men være behjelpelig i overgangssituasjoner, det sosiale, fritidsaktiviter og jobbe med utvidet skole - hjem samarbeid. Miljøterapeut for flerspråklige elever forutsettes å arbeide i tett dialog med flyktning-tjenesten. Partene har ingen fast samarbeidstid, men gjensidig enighet om kontakt ved behov.

Frelsesarmeen, Eik idrettsklubb og Frivillighetssentralen

- Frelsesarmeen har som mål å skape aktiviteter der innvandrere og etnisk norske er sammen, og således bidra til språktrening og til utvikling av vennskap på tvers av kulturer. Innvandrerne skal bli kjent med nordmenn, den norske kulturen og bli invitert til norske hjem. Frelsesarmeen har etterhvert bygget opp et bredt spekter av tilbud som involverer innvandrere. Dette spenner fra åpen cafe, babysang (0-1 år), småbarnssang (1-2 år) og Bomchicka (3-5 år), babysang for tospråklige, innebandy for de mellom 8. og siste trinn på videregående, basketball fra 12 år og eldre, fredagstreff for ungdommer 12-18 år, speidergrupper fra 6-18 år, «etter skoletid» - et tilbud til barn fra 2. klasse, Internasjonal dag, og familieleirer.
- EIK idrettsklubb har arbeidet med integrering av barn og unge i flere år. I EIK Fotball har barn og unge med innvandrerbakgrunn gradvis fått plass på de fleste aldersbestemte lagene. Så mange som 50-60 barn og unge med innvandrerbakgrunn er aktive i fotball-sammenheng.

EIK Fotball samarbeider med Flyktningetjenesten og Husabø skole om rekrutteringen, og klubben mottar et tilskudd på kr. 50.000 pr. år fra Flyktningetjenesten, som blant annet muliggjør tilbud om gratis medlemskap for barn og unge med innvandrerbakgrunn. En del av tilskuddet fra flyktningetjenesten er brukt til å støtte deltakelse også fra jenter med innvandrerbakgrunn.

- Frivillighetssentralen har så langt arrangert «Okka venn» ni ganger, et arrangement som gjør det mulig å knytte kontakter mellom sentrale personer, politikere og personer med flyktningebakgrunn. Frivillighetssentralen har også språkcafé hver torsdag.

Om introduksjonsprogrammet

Introduksjonsloven spesifiserer hvem som har rett og plikt til å delta i det toårige programmet. Loven spesifiserer at retten og plikten til deltakelse gjelder for nyankomne utlendinger mellom 18 og 55 år, som har behov for grunnleggende kvalifisering, og som har fått innvilget oppholdstillatelse på følgende grunnlag:

- asyl³²
- oppholdstillatelse etter innreisetillatelse som overføringsflyktning
- kollektiv beskyttelse i massefluktsituasjon

³² I tillegg til fornybar oppholdstillatelse etter utlendingsloven på grunnlag av søknad om asyl.

I tillegg kan oppholdstillatelse gis til familiemedlemmer av disse tre ovenfor nevnte utlendingsgruppene³³. Flyktninger som deltar i introduksjonsprogrammet, har krav på introduksjonsstønaden. Introduksjonsstønaden erstatter sosialhjelp som inntekt for nyankomne flyktninger. Stønaden er på årsbasis lik to ganger folketrygdens grunnbeløp, det vil si kr 187 268 f.o.m. 1. mai 2017. Stønaden er skattepliktig inntekt, men i motsetning til sosialhjelp, beholdes stønaden også dersom deltakeren tar en jobb ved siden av introduksjonsprogrammet.

Økningen som følge av familiegjenforening og familieetablering

Fra Statistisk sentralbyrå får vi bekreftet at en «vekstfaktor» på 36 prosent som følge av familiegjenforening og -etablering vil være påregnelig også i fremtiden. SSB legger til at fordelingen av familietyper i dagens og framtidens flyktningestrømmer vil være avgjørende for hvilken prosentvis «vekstfaktor» man kan legge til grunn. Statistisk sentralbyrå har for øvrig ingen data som belyser sammensetningen av dagens asylsøkere, men opplyser på generell basis at man blant overføringsflyktninger i stor grad finner familier. Blant asylsøkere som kommer til Norge for å søke asyl, er det en stor overvekt av menn.

Formålet med integreringstilskudd

Formålet med integreringstilskuddet er å bidra til at kommunene gjennomfører et planmessig og aktivt bosettings- og integreringsarbeid, med sikte på at de bosatte skal komme i jobb og greie seg selv. Tilskuddet skal dekke kommunens gjennomsnittlige utgifter i bosettingsåret og de tre påfølgende år, til blant annet innvandrer- og flyktningkontortjenester, bolig- og administrasjonstjenester, sysselsettingstiltak, yrkeskvalifisering, arbeidstrening, sosialkontortjenester, sosialhjelp, barneverntjenester, tolketjenester, barnehagetjenester, helsetjenester samt kultur- og ungdomstiltak.

Beregningsutvalget

Beregningsutvalget for kartlegging av kommunale utgifter til bosetting og integrering av flyktninger, er ledet av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). IMDI sender hvert år ut spørreskjema til utvalgte kommuner. Undersøkelsen henter blant annet inn informasjon om kommunenes utgifter til integreringstiltak og administrasjon av tiltakene, samt utgifter knyttet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som gjennomføres av voksenopplæringsenhetene.

Fagbrevløp som starter allerede i introduksjonsprogrammet

Møllehagen skolesenter i Rogaland fylkeskommune tilbyr et fagbrevløp for helsefagarbeidere. Her stilles det krav om B1 på muntlig og A2 på skriftlig ved opptak. Tilbudet har et begrenset antall plasser.

Rogaland fylkeskommune, Randaberg, Stavanger og Rennesøy har nylig gått sammen om et tilbud på Øksnevad videregående skole. Tilbudet består av én klasse med 14 elever innen vei/ anlegg og naturbruk. Elevene har to dager med undervisning, og norskopplæring (med lærer hentet fra Johannes læringscenter) og praksis tre dager i uka. Av disse 14 går 12 fremdeles på introduksjonsprogrammet. De to siste er ute av introprogrammet nylig.

---

³³ I tillegg kan utlending med fornybar oppholdstillatelse etter samlivsbrudd (jf. utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b, § 53 annet ledd eller § 53 tredje ledd) ha rett og plikt dersom hun eller han har behov for grunnleggende kvalifisering (Kilde: Monitor for introduksjonsordningen 2011).

Flyktning med bosettingstillatelse og som deltar på introduksjonsprogrammet, har mulighet til å få familiemedlemmer til landet dersom deltakeren jobber ved siden av for å dekke gapet mellom introduksjonsstønaden og lønnstrinn åtte i Statens lønnsregulativ, som er underholdskravet i familiegjenforeningssaker.

Restaurant og matfag på Bryne er satt på vent, grunnet for få deltakere. Fylkeskommunen har satt som krav grunnskole fra hjemlandet og at elevene er innenfor A2 nivå (de må ha påbegynt A2 norsk-nivå).

Erfaringen så langt er at mange ikke har gode nok norskkunnskaper eller at de ikke har gjennomført 9-årig grunnskole fra hjemlandet.

Flyktningstipend

Flyktningstipend kan gis til utenlandsk statsborger som har fått asyl i Norge som ønsker å ta grunnskole eller videregående opplæring. Jo tidligere vedkommende begynner på utdanning etter at ankomst Norge, jo lengre kan vedkommende få stipend. Tiden regnes uansett fra den dato asyl ble innvilget. Dersom vedkommende begynner på utdanningen innen tre år etter at asyl ble innvilget, kan vedkommende få stipend i maksimalt tre år.

Skriftlige dokumenter

- IMDI Tildelingsbrev til kommunene 2018
- Beregningsutvalgets hovedrapport kostnader knyttet til bosetting 2016
- Okka by Evaluering av arbeidet med flyktninger i Eigersund kommune TF rapport 2012
- Boligsosial handlingsplan Eigersund kommune 2009-12
- Inkluderings- og integreringsplan 2016-19 Eigersund kommune
- Introduksjonsordningen En resultatstudie Statistisk sentralbyrå 2015 Rapport nr 36
- Evaluering av introduksjonsprogrammene i storbyene KS 2014
- Integrering i Eigersund Rogaland revisjon 2013

Eigersund voksenopplæringscenter

Eigersund voksenopplæringscenter har ansvaret for norsk- og samfunnsfagopplæring av innvandrere og grunnskoleopplæring for voksne. Voksenopplæringscenteret er en egen resultatenheter som er organisatorisk plassert i tjenestområdet Kultur og oppvekst.

Ved Eigersund voksenopplæringscenter tilbys norsk- og samfunnsfagopplæring til følgende innvandreregrupper over 16 år:

- **EU-borgere**, som forøvrig verken har rett eller plikt til å delta i opplæringen og som må betale undervisningen selv.
- **Arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU** har plikt til å delta og må betale for undervisningen. Eventuelle ektefeller har samme plikt.
(Arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS-området, har plikt til å gjennomføre 250 timer norskundervisning og 50 timers samfunnsorientering for å kunne søke om varig oppholdstillatelse. I tillegg til at de må betale for undervisningen, har de ikke rettigheter til øvrig kvalifisering).
- **Familieinnvandrere** fra land utenfor EU har både rett og plikt, mens familieinnvandrere til EU-borgere, med unntak av nordiske borgere, har plikt til å gjennomføre norsk og samfunnsfagopplæring.
- **Flyktninger** har både rett og plikt etter introduksjonsloven, jf. §§ 2 og 17.

I tillegg til norsk- og samfunnsfagopplæring, tilbys grunnskoleopplæring for voksne.

Nivåbeskrivelser på norskprøve

Fra og med sommeren 2014 er det nye prøver i norsk. Dette innebærer at resultatene ikke kan sammenliknes med tidligere resultater. Det er ikke lenger mulig å stryke på norskprøvene. Resultatene på norskprøvene viser oppnådd språknivå B1, A2, A1, om resultatet var under nivå A1 eller om det ikke var grunnlag for å vurdere nivået. De ulike språknivåene kan beskrives slik:

På nivå A1 kan man fylle ut enkle skjemaer med en del personlige opplysninger som navn, fødsels- dato, nasjonalitet og adresse. Man kan skrive korte, svært enkle beskjeder og meldinger ved å bruke enkeltstående setninger og faste formuleringer.

På nivå A2 kan man skrive korte, enkle beskjeder og meldinger knyttet til hverdags- og arbeidsliv. Man kan gjengi opplevelser og hendelser med enkle fraser og setninger.

På nivå B1 kan man skrive sammenhengende tekster med en del detaljer om kjente emner eller emner av personlig interesse. Man kan skrive korte rapporter med oppsummering, og man kan begrunne handlinger.

På nivå B2 kan man skrive klare, detaljerte tekster om et vidt spekter av emner. Man kan skrive saklig og argumentere for og/eller imot ulike standpunkt, underbygge sine synspunkter, gi eksempler og trekke konklusjoner.

Rogaland Revisjon IKS

Lagårdsveien 78
4010 Stavanger

Tlf 40 00 52 00
Faks 51 84 47 99

www.rogaland-revisjon.no